

ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA NA PRIMJERU „TROMONT D.O.O.“

Zrno, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:725863>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-14**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA NA
PRIMJERU „TROMONT D.O.O.“**

Mentor:
prof. dr. sc. Ljiljana Vidučić

Student:
Katarina Zrno, univ. bacc. oec.
2170590

Split, rujan 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Problem istraživanja	4
1.2. Predmet istraživanja	6
1.3. Ciljevi istraživanja	7
1.4. Istraživačke hipoteze	8
1.5. Metode istraživanja	8
1.6. Doprinos rada	9
1.7. Struktura rada	10
2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO IZVOR INFORMACIJA O POSLOVANJU PODUZEĆA	11
2.1. Zakon o računovodstvu	11
2.2. Temeljni financijski izvještaji	14
2.2.1. Bilanca	14
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	17
2.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima	19
2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala	20
2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje	21
3. PROCJENA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA TEMELJEM FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	22
3.1. Tehnike analize financijskih izvještaja	22
3.1.1. Horizontalna analiza	22
3.1.2. Vertikalna analiza	22
3.2. Analiza financijskih izvještaja na temelju pokazatelja	24
3.2.1. Pokazatelji profitabilnosti	25
3.2.2. Pokazatelji ekonomičnosti	26
3.2.3. Pokazatelji likvidnosti	27
3.2.4. Pokazatelji aktivnosti	28
3.2.5. Pokazatelji zaduženosti	30
4. ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA TROMONT D.O.O.	31
4.1. Općenito o poduzeću Tromont d.o.o.	31

4.2. Analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. putem horizontalne i vertikalne analize.....	32
4.2.1. Analiza bilance	37
4.2.2. Analiza računa dobiti i gubitka	41
4.3. Analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. putem financijskih pokazatelja	43
4.3.1. Pokazatelji profitabilnosti	43
4.3.2. Pokazatelji ekonomičnosti.....	46
4.3.3. Pokazatelji likvidnosti	48
4.3.4. Pokazatelji aktivnosti	50
4.3.5. Pokazatelji zaduženosti	52
4.4. Komparativna analiza poduzeća Tromont d.o.o. s poduzećima istog sektora	54
4.5. Zaključak analize poslovanja društva Tromont d.o.o.	57
5. ZAKLJUČAK.....	59
SAŽETAK.....	61
SUMMARY.....	61
LITERATURA	62
Popis slika,tablica i grafikona	65

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Poduzeće se promatra kao podsustav šireg okruženja koji djeluje u složenoj okolini te je pod utjecajem brojnih procesa. Donošenje optimalnih poslovnih odluka vezanih za upravljanje i razvoj poduzeća za ostvarenje uspješnog poslovnog razvoja dio je financijske analize. Financijska analiza je postupak utvrđivanja značajnih poslovnih i financijskih karakteristika poduzeća (tvrtke) iz računovodstvenih podataka.¹ Oni su sistematizirani u računovodstveno-financijskim izvještajima te su podloga raznovrsnim financijskim pokazateljima. Informacije iz financijskih izvještaja predstavljaju glavni izvor podataka o poslovanju tvrtke. Važnost analize financijskih izvještaja je pretvaranje podataka u informacije relevantne za poslovno odlučivanje i upravljanje. Pružanje informacija o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja subjekta je od velike važnosti ne samo poduzeću već i širem krugu korisnika izvještaja.² Stoga je uloga financijskog menadžmenta analiziranje poslovanja kako bi se na temelju onoga ostvarenog u prethodnim razdobljima moglo praviti planove za budućnost. Financijska analiza u ovome radu se odnosi na istraživanje pokazatelja iz financijskih izvještaja radi utvrđivanja relevantnih poslovnih i financijskih obilježja poduzetnika.

Poslovanje poduzeća od velike je važnosti za niz interesnih skupina počevši od vlasnika, kreditora, potencijalnih investitora te države i nadzornih tijela. Bez obzira na njihove različite ciljeve, interesnim skupinama je u domeni interesa uspješno i profitabilno poslovanje. Informacije iz analize poslovanja usmjeravaju njihove poslovne odluke i dio su financijskih izvještaja. Adekvatna informacijska podloga nužna je za uspješno vođenje i poslovanje poduzeća.

U skladu s tim, računovodstveno procesiranje podataka oblikuje financijsko izvještavanje.

Financijski izvještaji definirani su Zakonom o računovodstvu (ZOR), te su ih dužni sastavljati svi poduzetnici i pravne i fizičke osobe.

¹ Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, Split, str. 25

² Guljin, D. et al. (2006): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

Godišnje financijske izvještaje čine: ³

- izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- izvještaj o novčanim tokovima
- izvještaj o promjenama kapitala
- bilješke uz financijske izvještaje

Kvaliteta financijskih izvještaja, sastavljenih sukladno normama i standardima, izrazito je bitna korisnicima izvještaja. Definirana je Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja nastalih sukladno Zakonu o računovodstvu. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. ⁴

Kvalitativna obilježja su značajke koje informaciju predočenu u financijskim izvještajima čine upotrebljivom za korisnike. Četiri su takva glavna kvalitativna obilježja: razumljivost, važnost, pouzdanost i usporedivost. ⁵

Različiti postupci i tehnike se koriste u procesu analize financijskih izvještaja. Među raspoloživim analitičkim tehnikama za procesuiranje podataka financijskih izvješća u korisne poslovne informacije bi spadale: horizontalna analiza, trend analiza, vertikalna analiza i analiza pokazatelja. ⁶ Horizontalnom i vertikalnom analizom vrši se mjerenje uspješnosti poslovanja poduzeća. Uočavanje tendencija i promjene dinamika stavki financijskih izvještaja odnosi se na horizontalnu analizu gdje se s odabranom baznom godinom uspoređuju ostale. Vertikalnom analizom dobiva se uvid u strukturu izvještaja tako da se sve druge pozicije stavljaju u odnos s aktivom i pasivom bilance.

³ ZOR, NN, 78/2015., č. 19.

⁴ Odbor za standarde financijskog izvještavanja: Hrvatski standardi financijskog izvještavanja: [Internet] raspoloživo na: http://www.osfi.hr/Uploads/1/2/136/137/Hrvatski_standardi_financijskog_izvjestavanja.pdf (1.5.2019.)

⁵ Međunarodni standardi financijskog izvještavanja 2004, op. cit., str 28

⁶ Vukoja, B.: Analiza financijskih pokazatelja i odlučivanje u poduzeću, Stručni rad: [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/205540> (1.5.2019)

Poznavanje računovodstvenih kategorija, a time i razumijevanje temeljnih financijskih izvještaja nužna je pretpostavka za donošenje zaključaka o sigurnosti i uspješnosti poslovanja.⁷

Analizom financijskih izvještaja dobiva se cjelovita i objektivna slika o perspektivi poduzeća. Time su korisnicima omogućene pouzdane, istinite i pravovremene informacije važne za razumijevanje poslovanja i s njime povezanu reakciju. Upravo je financijska analiza, odnosno analiza financijskih izvještaja temeljno područje istraživanja ovoga rada

1.2. Predmet istraživanja

Definiranjem predmeta istraživanja omogućit će se lakše razumijevanje samog problema istraživanja. Glavni predmet ovoga rada je analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o.

Tromont d.o.o. je tvrtka specijalizirana za projektiranje i izvođenje poslova u graditeljstvu uključujući izgradnju objekata, izvođenje hidro, elektro i termotehničkih instalacija. Analiza uspješnosti poslovanja poduzeća vršit će se preko procesa analize financijskih izvještaja spomenutog društva. Glavni alati koji će se koristiti u tom procesu su horizontalna i vertikalna analiza, te analiza putem pokazatelja.

Radi stjecanja cjelovite i što objektivnije slike o perspektivi tvrtke čija izvješća su predmet analize, potrebno je dobivene rezultate procijeniti u svjetlu vremenske dinamike, rezultata konkurencije i korporacijske strategije (koja determinira politiku ekspanzije i financiranja), uz pravilan izbor pokazatelja.⁸

Financijski pokazatelji su zbog svoje jednostavnosti razumijevanja široko prihvaćeni u poslovnoj praksi. Pokazatelje obično promatramo kao nositelje informacija koje su potrebne za upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća.⁹ Njihova analiza jedna je od najčešćih koje se koriste kod analize financijskih izvještaja. Financijski pokazatelji nastaju stavljanjem u

⁷ Dečman, N.: Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled, [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/86495> (1.5.2019)

⁸ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb

⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, 2. prošireno izdanje, Zagreb

odnos podataka iz jednog ili više izvješća, ili nekom od kombinacija tržišnih i podataka iz financijskih izvješća.¹⁰

Među financijske pokazatelje spadaju:

- pokazatelj profitabilnosti
- pokazatelj imovine
- pokazatelj likvidnosti
- pokazatelj aktivnosti
- pokazatelj zaduženosti

Analizom financijskih izvještaja posljedne četiri godine poslovanja, od 2015. do 2018. godine, utvrdit će se važnost i korisnost uloge financijskih pokazatelja kao informacijske podloge za donošenje poslovnih odluka.

Osim toga provest će se i komparativna analiza unutar industrije poduzeća usporedbom pokazatelja Tromonta d.o.o. s prosječnim pokazateljima konkurenata u industriji.

1.3. Ciljevi istraživanja

Glavni cilj istraživanja je analizirati poslovanje poduzeća Tromont d.o.o. te ukazati na važnost informacija iz financijskih izvještaja kod donošenja odluka vezanih za uspješnost poslovanja.

To se odnosi na:

- Pojmovno definiranje i raščlanjivanje financijskih izvještaja vodeći računa o kvaliteti njihove izrade
- Pojmovno definiranje financijskih pokazatelja

¹⁰ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb

- Analizu financijskih izvještaja Tromonta d.o.o. putem financijskih pokazatelja
- Usporedbu Tromonta d.o.o. s ostatkom industrije na temelju analize pojedinih pokazatelja

1.4. Istraživačke hipoteze

Kako bi se definirani problem, predmet i cilj istraživanja što kvalitetnije prezentirao, ključno ih je testirati kroz istraživačke hipoteze.

H1: Analiza financijskih izvještaja ukazuje da poduzeće Tromont d.o.o. uspješno posluje u razdoblju od 2015. do 2018. godine

H2: Analiza putem pokazatelja pokazuje perspektivno poslovanje poduzeća Tromont d.o.o. kroz promatrano razdoblje

1.5. Metode istraživanja

U okviru istraživanja koristit će se brojne metode, a kao glavni izvor podataka za teorijski dio istraživanja problematike poslužit će znanstvena i stručna literatura sastavljena od stručnih knjiga, znanstvenih radova te poslovnih istraživanja tržišta i Zakona kojim se regulira problemsko područje. Logika misaonih postupaka u istraživanju je različita, što kao posljedicu ima brojne metode znanstvenih istraživanja, kao skupova različitih postupaka, koji se koriste u istraživanju.¹¹

U teorijskom dijelu definiranje i raščlanjivanje pojmova kao i uočavanje razlika između njih vršit će se različitim metodama.

Među njih spadaju:

¹¹ Metode znanstvenih istraživanja, Sveučilište u Zadru, Zadar: [Internet] raspoloživo na: http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf (3.5.2019.)

- Metoda prikupljanja podataka – veliki dio podataka bit će prikupljeno putem Internet pretraživanja
- Induktivna metoda – analizom posebnih i pojedinačnih činjenica dolazi se do općeg zaključka
- Deduktivna metoda – izvođenje pojedinačnih i općih zaključaka iz općih stavova
- Metoda sinteze – povezivanje izdvojenih elemenata, procesa, pojava i odnosa u jedinstvenu cjelinu sastavljenu od uzajamno povezanih dijelova
- Metoda deskripcije – jedinstveno opisivanje činjenica, predmeta i procesa u prirodi i društvu, te njihovih empirijskih potvrđivanja veza i odnosa, ali bez znanstvenog tumačenja
- Metoda klasifikacije – sistemska i potpuna podjela općeg pojma na posebne
- Metoda komparacije – uspoređivanje istih ili srodnih činjenica, procesa, odnosa i pojava utvrđivanjem njihovih sličnosti i razlika u intezitetu i ponašanju
- Matematička metoda – primjena matematičke logike, matematičkih formula, matematičkih simbola i raznih matematičkih operacija i opće matematičkog načina zaključivanja u znanstveno istraživačkom radu

Empirijski dio rada temeljit će se na podacima samog poduzeća iz baze podataka i analize financijskih izvještaja. Izvještaji će se analizirati u razdoblju od 2015. do 2018. godine. Ovaj dio istraživanja donosi prezentaciju i analizu dobivenih rezultata istraživanja, te daje odgovor na istraživačke hipoteze.

1.6. Doprinos rada

Doprinos rada očituje se u dobivanju jasnije slike poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. na temelju analize financijskih izvještaja spomenutog društva. Polazeći od važnosti informacija iz financijskih izvještaja za interne i eksterne korisnike, znanja dobivena iz istraživanja mogu se koristiti u svrhu usmjeravanja poslovnih odluka ka poboljšanju poslovanja poduzeća.

Istraživanje može poslužiti i za otkrivanje potencijalnih manipulacija u financijskim izvještajima te ga mogu koristiti zaposlenici, vjerovnici, država i ostali pojedinci povezani s poduzećem.

Usporedbom poduzeća s industrijom dobit će se jasnija slika o njegovom položaju na tržištu, o stavkama koje bi se mogle poboljšati s ciljem jačanja tržišne pozicije i mogućnosti napredovanja.

1.7. Struktura rada

Rad je koncipiran na način da se zajedno s uvodom i zaključkom sastoji od pet poglavlja koji su dalje navedeni.

U uvodnom dijelu bit će predstavljena problematika i predmet istraživanja, prezentirajući istraživačke hipoteze i ciljeve kao i metode kojima će se tražiti rješenje te doprinos rada. Nakon toga slijedi teorijski dio rada.

U drugom poglavlju, odnosno teorijskom dijelu rada, analiziraju se pojam i važnost financijskih izvještaja te Zakon koji ih oblikuje. Sastavni dijelovi financijskih izvještaja bit će detaljno opisani i prezentirani.

U trećem poglavlju prezentiraju se tehnike analize financijskih izvještaja, odnosno horizontalna i vertikalna analiza. Također se stavlja naglasak na pokazatelje poslovanja kao instrumente ocjene uspješnosti poduzeća.

U četvrtom poglavlju prezentira se praktična primjena alata ocjene poslovanja na primjeru poduzeća Tromont d.o.o. čime se dolazi do ocjene poslovne uspješnosti. Usto, provest će se i komparativna analiza, tj. ocjena poslovanja usporedbom s pripadajućom industrijom.

Posljedni dio donosi spoznaje i zaključak o provedenoj analizi kao i upute i sugestije o mogućim budućim koracima u unapređenju poslovanja analiziranog poduzeća.

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO IZVOR INFORMACIJA O POSLOVANJU PODUZEĆA

2.1. Zakon o računovodstvu

Financijski izvještaji su u Republici Hrvatskoj utemeljeni 1993. godine Zakonom o računovodstvu. Ovim Zakonom uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.¹²

Zakonom o računovodstvu propisan je formalni izgled temeljnih financijskih izvještaja (bilance i računa dobiti i gubitka), tj. propisane su bilančne sheme koje proizlaze iz odredbi IV. direktive Europske unije, a njihov materijalni sadržaj reguliran je odredbama Međunarodnih računovodstvenih standarda.¹³

Sukladno odredbama Zakona, svi poduzetnici na području Republike Hrvatske dužni su sastavljati, revidirati i objavlјivati financijske izvještaje primjenjujući Hrvatske standarde financijskog izvještavanja ili Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja se regulira problematika vezana uz financijske izvještaje te ih donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Oni sadrže zahtjeve priznavanja, mjerenja, procjenjivanja, prezentiranja i objavlјivanja transakcija i događaja važnih za financijske izvještaje opće namjene¹⁴ i, u prvom redu, namijenjena je vanjskim korisnicima.

Poduzetnici u smislu ovoga Zakona jesu¹⁵:

¹² ZOR, NN 78/2015, čl. 1

¹³ Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 240

¹⁴ Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja - s poreznim propisima, Zagreb, str. 9

¹⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu, NN 116/2018, čl. 2

1. trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva

2. podružnica poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi, u Republici Hrvatskoj, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva

3. poslovna jedinica poduzetnika iz točke 1. ovoga stavka sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima kojima se uređuju porezi, osim odredbi kojima se uređuje konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja (članak 23.), revizija godišnjih financijskih izvještaja (članak 20.), godišnje izvješće (članak 21.) i javna objava (članak 30.)

Poduzetnici se Zakonom dijele na mikro, male, srednje i velike poduzetnike. Kriterije za njihovo razvrstavanje čine pokazatelji utvrđeni na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji među koje spadaju iznos ukupne aktive, iznos prihoda i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine. Prilikom grupiranja potrebno je zadovoljiti, odnosno ne prijeći zadanu granicu, dva od tri kriterija. Mikro poduzetnicima ukupna aktiva iznosi do 2,6 milijuna kuna, prihod do 5,2 milijuna kuna, te prosječan broj radnika tijekom poslovne godine treba biti do 10. Kod malih poduzetnika ukupna aktiva je ograničena od 2,6 do 30 milijuna kuna, prihod od 5,2 do 60 milijuna kuna, a prosječan broj radnika je do 50. Srednji poduzetnici imaju ukupnu aktivu od 30 do 150 milijuna kuna, prihod od 60 do 300 milijuna kuna, a prosječan broj radnika do 250. Zakonom o računovodstvu među velike poduzetnike se ubrajaju oni koji prelaze granične pokazatelje vezane uz srednje poduzetnike u najmanje dva od tri uvjeta (banke, investicijski fondovi, društva za osiguranje, burze, itd.).

Zakon o računovodstvu regulira i računovodstvene poslove kojima se prikupljaju i obrađuju podaci, vode poslovne knjige kao i prikupljanje i sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja, te godišnjeg izvješća.

Pojam financijski izvještaj odnosi se na izvještaje o financijskom stanju i financijskom prometu nekog poslovnog subjekta sastavljenih za razdoblje tijekom godine ili za poslovnu godinu. U Republici Hrvatskoj svi poduzetnici su obvezni sastavljati i prezentirati financijske izvještaje (neki u slobodnom obliku). Stoga je kvalitetna informacijska podloga od iznimne

važnosti. Cilj financijskog izvještavanja je informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća kao i o uspješnosti poslovanja.¹⁶ To obuhvaća prezentiranje svih relevantnih i pouzdanih računovodstvenih informacija koje su prepoznatljive i razumljive njihovim korisnicima. Informacije nastale u računovodstvu čine osnovu financijskih izvještaja dok su oni glavni izvor informacija o poslovanju poduzeća. Relevantna informacija omogućava korisnicima pravljenje razlika između alternativa prilikom donošenja odluka, stoga relevantna informacija mora omogućavati procjenu budućih ishoda i rezultata, kao i povratne informacije o prijašnjim procjenama.¹⁷ Cilj financijskih izvještaja je pružanje informacija o financijskom položaju, uspješnosti kao i novčanim tokovima poslovnog subjekta koje su bitne širokom krugu njegovih korisnika za donošenje ekonomskih odluka.

Radi ispunjavanja tih ciljeva, financijski izvještaji pružaju informacije o:¹⁸

- (a) imovini
- (b) obvezama
- (c) kapitalu
- (d) prihodima i rashodima, uključujući dobitke i gubitke
- (e) uplate vlasnika i isplate vlasnicima po osnovi kapitala u njihovom svojstvu vlasnika i
- (f) novčanim tokovima subjekta.

Ove informacije, zajedno s drugim informacijama u bilješkama, pomažu korisnicima u predviđanju budućih novčanih tokova subjekta te osobito u određivanju vremena njihovog nastanka i njihove izvjesnosti. Značaj financijskih izvještaja moguće je sagledati i u kontekstu upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća te u mogućnosti sagledavanja temeljnih kriterija upravljanja, sigurnosti i uspješnosti (efikasnosti).¹⁹

Korisnike navedenih izvještaja možemo podijeliti u dvije skupine, interne i eksterne korisnike. Različiti subjekti zanimaju se za različite aspekte poduzeća. Među interne korisnike

¹⁶ Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 33

¹⁷ Hladika, M.: Analiza stanja i ocjena sustava financijskog izvještavanja u proračunskome računovodstvu u Republici Hrvatskoj - rezultati empirijskog istraživanja: [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/124754> (6.6.2019.)

¹⁸ MRS 1: t. 9.

¹⁹ Žager, L.: Računovodstveni izvještaji i operativni controlling, [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=269095 (6.6.2019.)

spada menadžment poduzeća koji je najznačajniji korisnik. On na temelju informacija iz financijskih izvještaja prati performance poslovanja, te održava dobre odnose s kreditorima i vlasnicima. Kvalitetne informacije iz financijskih izvještaja potrebne su i vlasnicima i sindikatima. Glavni eksterni korisnici su sadašnji i potencijalni investitori, kreditori, dobavljači, kupci, vlada i javnost. Njih zanima procjena perspektive razvoja poduzeća uz održavanje zdrave financijske pozicije

Među temeljne financijske izvještaje spadaju bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvješće o promjeni glavnice te bilješke uz financijska izvješća.

2.2. Temeljni financijski izvještaji

2.2.1. Bilanca

Za obavljanje određenih funkcija, odnosno djelatnosti, poduzetnik mora imati u vlasništvu određenu imovinu, te odgovarajuće izvore te imovine. Svi poslovni događaji koji utječu na promjene u strukturi imovine, obveze i kapitala sastavni su dio evidentiranja u knjigovodstvu. Bilanca je statični izvještaj koji daje sustavni pregled imovine, kapitala i obveza gospodarskog subjekta na određeni datum, najčešće na datum završetka fiskalne godine.²⁰ Jedan je od temeljnih financijskih izvještaja. Svrha bilance je korisnicima financijskih izvještaja, u prvom redu dioničarima i drugim vjerovnicima, ukazati na financijski položaj ili financijsku situaciju poduzeća u određenom trenutku.²¹ Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja elementi koji određuju financijski položaj poduzeća su imovina, obveze i kapital. Stoga je bilanca temeljno financijsko izvješće koje služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja.²²

Osnovna karakteristika bilance je bilančana ravnoteža gdje se imovina promatra iz dvije perspektive. Kod prve se imovina razvrstava prema stvarnoj funkciji koju ona obavlja u procesu poslovanja i knjigovodstveno se naziva aktiva. Druga perspektiva se odnosi na podrijetlo, odnosno vlasničku pripadnost imovine i knjigovodstveno se naziva pasivom. Aktiva predstavlja imovinu poduzeća, a pasiva izvor imovine (zbroj kapitala i obveza). Bilančana ravnoteža označava jednakost aktive i pasive. Ukoliko bi se bilanca prikazala u

²⁰ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, str. 425

²¹ Računovodstvo i financije (2017), br. 12, str. 8

²² Balek, V.: Menadžersko računovodstvo (1995), RRIF Zagreb, str 97

obliku dvostrane tablice, lijeva bi predstavljala aktivu, a desna pasivu. No, iz praktičnih razloga se ona prikazuje kao jednostrana tablica u kojoj se prvo prikazuju elementi aktive zatim pasive. U tablici 1 prikazana je struktura bilance.

Imovinom se smatraju ekonomski resursi koje poduzeće koristi za obavljanje svojih djelatnosti, te da bi se oni prikazali u bilanci moraju zadovoljavati određene uvjete. Prije svega to su sljedeći uvjeti: ²³

- resurs je u vlasništvu poduzeća
- ima mjerljivu vrijednost
- od resursa se može očekivati buduća ekonomska korist

Tablica 1: Struktura bilance

AKTIVA	PASIVA
A) Potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital	A) Kapital i rezerve
B) Dugotrajna imovina	B) Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove
C) Kratkotrajna imovina	C) Dugoročne obveze
D) Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	D) Kratkoročne obveze
	E) Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja

Izvor: Prikaz autora

Imovina se može podijeliti u dvije osnovne grupe: dugotrajnu i kratkotrajnu. Kratkotrajna imovina predstavlja onaj dio ukupne imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani

²³ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, 2. prošireno izdanje, Zagreb, str. 54

oblik u razdoblju kraćem od jedne godine, dok se za dugotrajnu imovinu ne očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u tako kratkom roku.

U kratkotrajnu imovinu spada:

- novac (banka, blagajna)
- potraživanja (od države, od zaposlenih, od kupaca, ostala potraživanja)
- financijska imovina (kupljeni vrijednosni papiri, dani depoziti, dani kratkoročni krediti)
- zalihe (trgovačke robe, gotovi proizvodi, materijali i sirovine)

Dugotrajna imovina se dijeli na:

- materijalnu (zemljišta, zgrade, alati, postrojenja)
- nematerijalnu (patenti, licence, softver)
- financijsku imovinu (dani dugoročni krediti, dugoročni depoziti, kupljeni dugoročni vrijednosni papiri)
- potraživanja (od kupaca s rokom plaćanja duljim od 1 godine)

Pasiva bilance se sastoji od kapitala i obveza. Kapital možemo definirati kao ostatak imovine poduzetnika nakon odbitka svih njegovih obveza. Obveza je sadašnja obveza proizašla iz prošlih događaja za čije se podmirenje očekuje da će prouzrokovati odljev resursa. Obveze se priznaju u bilanci, kada je vjerojatno da će do odljeva resursa doći podmirivanjem sadašnjih obveza i kada se iznos obveza može pouzdano izmjeriti.²⁴ Prema ročnosti razlikujemo kratkoročne i dugoročne obveze. Kratkoročne obveze su one koje treba podmiriti u roku kraćem od godinu dana, te u njih spadaju obveze prema dobavljačima za nabavljenu robu i materijale, emitirani kratkoročni vrijednosni papiri, obveze za izvršene usluge itd. S druge strane, dugoročne obveze obuhvaćaju one obveze koje dopijevaju na naplatu u roku duljem od godinu dana. To su najčešće obveze za primljene dugoročne kredite od banaka ili drugih financijskih institucija kao i obveze po emitiranim obveznicama.

²⁴ Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja - s poreznim propisima, Zagreb, str. 50

Bilanca pokazuje kako je imovina poduzeća, kao resurs koji kontrolira poduzeće i iz kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi u poduzeće, pribavljena iz eksternih izvora (obveze), ulaganjem vlasnika, odnosno iz pozitivnog poslovanja (kapital).²⁵ Važnost bilance se može vidjeti u činjenici da ona predstavlja osnovnu podlogu za analizu financijskog položaja, za utvrđivanje slabosti i nedostataka poslovanja te za predviđanje budućeg poslovanja. Međutim, podatke iz bilance treba koristiti imajući na umu da su podaci temeljeni prvenstveno na povijesnim troškovima, a ne tržišnim vrijednostima, te stoga daju i samo opću procjenu vrijednosti tvrtke.²⁶ Prilikom sastavljanja bilance treba voditi računa o njenom formalnom izgledu kao i o strukturi aktive i pasive.

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka (tzv. bilanca uspjeha) sažeti je prikaz prihoda, rashoda i ostvarenog financijskog rezultata u određenom vremenskom razdoblju poslovanja poduzeća.²⁷ Drugi naziv za račun dobiti i gubitka je izvještaj o uspješnosti poslovanja pri čemu se uspješnost poslovanja definira kao sposobnost ostvarivanja različitih ciljeva. Najčešći cilj jest profitabilnost poslovanja. Račun dobiti i gubitka za razliku od bilance, koja je prikaz financijskog položaja u određenom trenutku, prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom razdoblju.

Osnovni elementi izvještaja su prihodi, rashodi i njihova razlika dobit ili gubitak. Oni se formiraju po načelu nastanka događaja, odnosno formirat će se kad je događaj, tj. poslovna transakcija nastala, a ne kad je izvršena naplata. Na temelju poslovnih procesa gdje dolazi do promjena na imovini i izvorima imovine, nastaju prihodi i rashodi. Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja prihodi i rashodi se promatraju kroz njihov utjecaj na smanjenje ili povećanje ekonomske koristi. Tako: ²⁸

²⁵ Ruža, F., Veselica, V., Vranešević, T., Cingula, M., Dvorski, S. (2002): *Ekonomika poduzeća, uvod u poslovnu ekonomiju*, Varaždin, str. 31

²⁶ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): *Financijski menadžment*, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, str. 245

²⁷ Ruža, V., Veselica, V., Vranešević, T., Cingula, M., Dvorski, S. (2002): *Ekonomika poduzeća, uvod u poslovnu ekonomiju*, Varaždin, str. 31

²⁸ Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016): *Računovodstvo 1, Računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, str. 51

- prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza, što ima kao posljedicu povećanje glavnice, ali ne ono u svezi s uplatama vlasnika
- i rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenje sredstava, što ima kao posljedicu smanjenje glavnice, ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice.

Na temelju toga proizlazi da prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, dok su rashodi posljedica smanjenja imovine i povećanja obveza. Prihodi se mogu podijeliti na redovne, financijske i izvanredne prihode dok se rashodi dijele na poslovne, financijske i izvanredne.

Ukoliko su prihodi veći od rashoda, ostvaren je pozitivan rezultat poslovanja ili dobit. U suprotnom slučaju ostvaruje se negativan rezultat poslovanja ili gubitak. Financijski rezultat, odnosno razlika prihoda i rashoda, naziva se bruto dobit i iz njega se odvaja dio koji pripada državi na ime poreza. Ostatak predstavlja neto dobit i ona pripada poduzeću te ono odlučuje o njenoj raspodjeli.

Zbog povezanosti prihoda i rashoda s imovinom i obvezama, bilanca i račun dobiti i gubitka su međusobno povezani i uvjetovani. Iz navedenog se može zaključiti sljedeće:

- prihodi i rashodi pokazuju promjene na imovini i obvezama u određenom obračunskom razdoblju
- te promjene vezane su uz povećanje (smanjenje) kapitala
- izraz povećanja (smanjenja) kapitala je rezultat poslovanja (dobit ili gubitak)
- rezultat poslovanja je veza između bilance i računa dobiti i gubitka
- realnost rezultata poslovanja ovisi o realnosti procjene pozicija bilance
- nerealnost rezultata poslovanja automatski podrazumijeva i nerealnost bilance

Dvije metode se koriste kod sastavljanja računa dobiti ili gubitka:

- b) metoda ukupnih troškova
- c) metoda troškova prodanih učinaka (proizvoda)

Račun dobiti i gubitka jedan je od glavnih izvještaja kojeg menadžment koristi za kontrolu poslovanja i donošenje poslovnih odluka. Planirane stavke računa dobiti i gubitka uspoređuju se s ostvarenim, razlike se analiziraju i poduzimaju korektivne akcije.

2.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Jedan od osnovnih ključeva za menadžment poduzeća je ostvarenje profitabilnog poslovanja, stvaranjem neto dobitka i rastom bogatstva diobičara. Međutim, jednako važan cilj je i brzo pretvaranje neto dobitka u gotovinu. Upravo izvještaj o novčanom toku daje informacije o izvoru pribavljanja i načinu upotrebe novca.

Izvještaj o novčanom toku prikazuje priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata tijekom obračunskog razdoblja, a daje informacije o rezultatima upravljanja novčanim sredstvima kao i informacije koje su kompaniji važne pri procjeni kvalitete zarade, stupnja obnovljivosti poslovnih resursa te konkurentnosti.²⁹ Te informacije pomažu korisnicima za ocjenjivanje subjektove mogućnosti stvaranja novca i novčanih ekvivalenata, kao i potrebu subjekta da ih koristi.

Novčani tokovi jesu priljevi i odljevi novca i novčanih ekvivalenata. Novac obuhvaća novac u blagajni i depozite po viđenju. Novčani ekvivalenti su kratkotrajna, visoko likvidna ulaganja koja se mogu brzo konvertirati u poznate iznose novca i podložna su beznačajnom riziku promjena vrijednosti.³⁰

Da bi se došlo do informacija o tome koliko je poduzeće sposobno svarati novac iz redovitih, osnovnih aktivnosti i je li to dovoljno za normalno poslovanje, primici i izdaci se svrstavaju u:³¹

1. poslovne aktivnosti,
2. investicijske aktivnosti,
3. financijske aktivnosti

Poslovne aktivnosti vezane su za tekuće poslovanje tvrtke i račune bilance koji se odnose na kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, te amortizaciju. Svrha ovih aktivnosti je ostvarenje neto dobitka. Investicijske aktivnosti rezultat su investiranja i dezinvestiranja u realnu imovinu, te dugoročnog investiranja i dezinvestiranja u financijsku imovinu.

²⁹ Gulin, D. (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

³⁰ Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standard 7. Narodne novine, d.d. Zagreb, br. 136, točka 6

³¹ Žager, K., Smrekar, N., Olujčić, A. (2009): Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Mikrorad, str. 38

Financijske aktivnosti rezultat su prikupljanja novca za tekuće poslovanje i investiranje tvrtke, te servisiranja pritom preuzetih obveza.³²

Izvještaj može biti sastavljen direktnom i indirektnom metodom. Direktnom metodom se objavljuju primici i ukupni izdaci novca razvrstani orema gore navedenim aktivnostima. Kod indirektnih metode do čistog iznosa novčanog toka iz poslovnih aktivnosti se može doći na osnovi bilance za dva usporedna razdoblja.

2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala (glavnice) prikazuje sve promjene koje su se dogodile na kapitalu između dva obračunska razdoblja, odnosno između prethodne i tekuće godine. Izvještaj o promjenama kapitala treba sadržavati promjene svih komponenti kapitala – uloženog kapitala i zarađenog kapitala, uključujući izravne promjene u kapitalu (izvan računa dobiti i gubitka) i neizravne promjene u kapitalu (kroz račun dobiti i gubitka).³³

Ukupni kapital raščlanjuje se na šest podpozicija:

1. UPISANI KAPITAL
2. PREMIJE NA EMITIRANE DIONICE
3. REVALORIZACIJSKE REZERVE
4. REZERVE
 - Zakonske rezerve
 - Rezerve za vlastite dionice
 - Statutarne rezerve
 - Ostale rezerve
5. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
6. DOBIT ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE

Najznačajnije promjene u kapitalu uglavnom proizlaze iz zadržane dobiti gdje se ona povećava stvaranjem dobiti, a smanjuje za iznos ostvarenog gubitka te za iznos dividendi.

³² Vidučić, Lj. (2012): Financijski menadžment, RRIF plus d.o.o., Zagreb, str. 381

³³ Računovodstvo i financije (2017), br. 12, str. 12

Svrha izvještaja o promjenama kapitala je dati prikaz promjene neto vrijednosti tvrtke, odnosno bogatstva dioničara, pri čemu se u bilješkama daje uzrok rasta ili eventualnog pada glavnice.³⁴ Važnost izvještaja je u tome što odražava interese ulagača, vlasnika i samog poduzeća, te daje podlogu upravljačkom kadru za vođenje strategije razvoja i politike raspodjele dividendi.

2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Uz temeljne financijske izvještaje, u sklopu godišnjeg izvještaja, prezentiraju se i ostali dodatni, popratni iskazi u koje spadaju i bilješke uz financijske izvještaje. Bilješke uz financijske izvještaje detaljnije dopunjuju i razrađuju informacije koje nisu prezentirane u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o novčanom toku i izvještaju o promjenama kapitala. Bilješke sadrže sve detalje kojima se rasterećuju financijski izvještaji, a sadržaj bilješki određen je standardima financijskog izvještavanja (MSFI/HSFI).³⁵

Menadžment poduzeća se bilješkama na prikladan i razumljiv način obraća korisnicima financijskih izvještaja prikazujući dodatne informacije. To se, prije svega, odnosi na metode obračuna amortizacije, vođenje zaliha i obračuna troškova materijala, kao i pokazatelje likvidnosti, zaduženosti, proizvodnosti, ekonomičnosti i rentabilnosti.³⁶

Jednom riječju, bilješke trebaju sadržavati sve one informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja.³⁷

³⁴ Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-Tisak, Split, str. 64

³⁵ Računovodstvo i financije (2017), Br. 12, str. 16

³⁶ Ruža, F., Veselica, V., Vranešević, T., Cingula, M., Dvorski, S. (2002): Ekonomika poduzeća, Uvod u poslovnu ekonomiju, Varaždin, str. 32

³⁷ Žager, K., Mamić Sačec, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 89

3. PROCJENA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA TEMELJEM FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

3.1. Tehnike analize financijskih izvještaja

3.1.1. Horizontalna analiza

Podloga za provedbu horizontalne analize čine komparativni financijski izvještaji, te se mogu promatrati u kontekstu uspoređivanja. Horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih svota najvažnijih pozicija bilance i računa dobiti/gubitka i promjena tih svota tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća).³⁸

Za izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvještaja kao i njihovo uspoređivanje, potrebno je odabrati baznu godinu, a ostale se godine uspoređuju s njom. To je tehnika uspoređivanja na temelju izračuna baznih indeksa. Također, mogu se raditi usporedbe svake godine u odnosu na prethodnu na temelju izračuna lančanih (verižnih) indeksa.

Horizontalnom se analizom prati tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija. Uočavanjem tih promjena prosuđuje se uspješnost poslovanja promatranog poduzeća. Da bi se došlo do zaključka o dinamici promjena, potrebno je pratiti višegodišnje trendove. Naime rezultat dobiven analizom dvaju razdoblja može pružiti sliku o pozitivnim kretanjima, ali ako ga se razmotri kroz duže razdoblje, mogao bi uputiti na zaključak da rezultat dobiven analizom upućuje na moguće probleme.³⁹

3.1.2. Vertikalna analiza

Vertikalnom analizom se dobiva uvid strukture financijskih izvještaja. Za njenu provedbu koriste se strukturni financijski izvještaji i mogu se razmatrati u kontekstu raščlanjivanja. Pod

³⁸ Belak, V. (1995): Menadžersko računovodstvo, RRIF, Zagreb, str. 93

³⁹ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business and Economic Issues, 25(1), str. 158

vertikalnom analizom podrazumijeva se najčešće uspoređivanje financijskih podataka (pozicija financijskih izvještaja) u jednoj godini.⁴⁰

Aktiva i pasiva bilance se izjednačavaju sa 100 i predstavljaju konstantnu veličinu, dok se druge pozicije stavljaju s njima u odnos kako bi se odredio postotni odnos ostalih varijabli. Dakle, to je usporedba pojedine pozicije iz financijskih izvještaja u odnosu na uzetu konstantnu varijablu.⁴¹

Kod izvještaja o dobiti, prihod od prodaje ili ukupni prihod se izjednačava sa 100, pri čemu se druge pozicije uspoređuju s njim u cilju procjene promjena u strukturi prihoda.

Vertikalna analiza je vrlo korisna kod uspoređivanja s drugim poduzećima i uspoređivanja jednog poduzeća kada je u privredi prisutna inflacija. Njome se može vršiti analiza paralelno za više godina, što omogućava usporedbu tijekom vremena i prikaz trenda.

⁴⁰ Smith, J.L., Keith, R.M., Stephens, W.L. (1988): Financial Accounting, McGraw-Hill Book Company, New York, str. 656

⁴¹ Vuko, T. (2016): Materijali iz kolegija Analiza financijskih izvještaja, Materijali s predavanja 5, Split, str. 2, : [Internet] raspoloživo na: <https://www.efst.unist.hr/> (18.6.2019.)

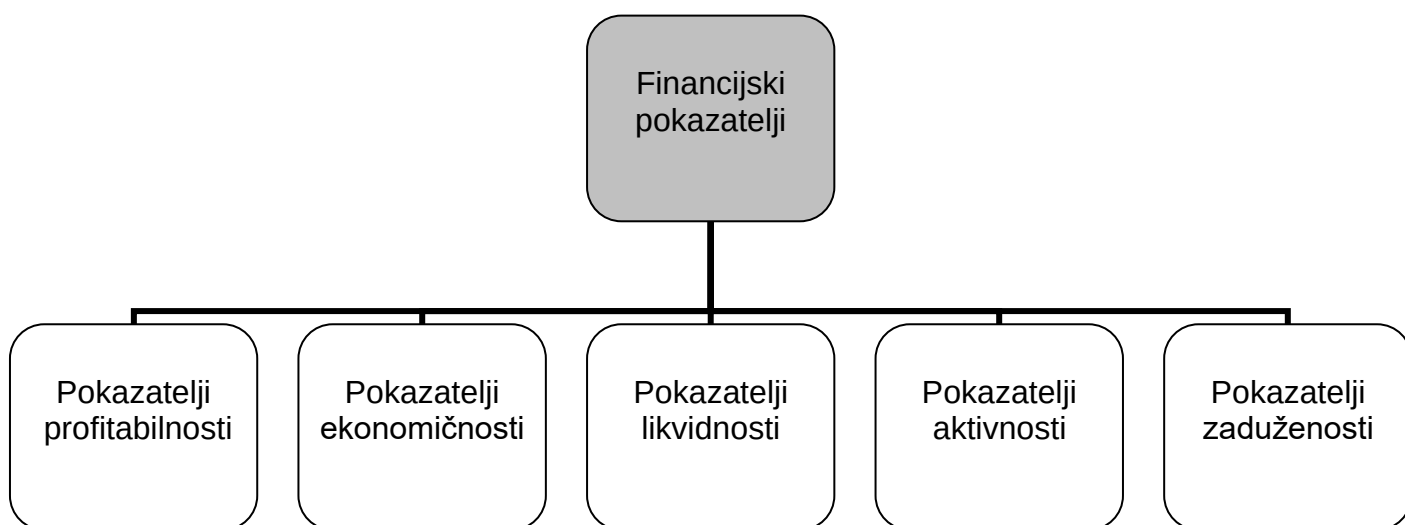
3.2. Analiza financijskih izvještaja na temelju pokazatelja

Jedna od najčešće korištenih analiza financijskih sustava je analiza putem pokazatelja. Ona prikazuje povezanost između računa u financijskim izvješćima povezujući stavke jednog i/ili dvaju izvješća. Na taj način se vrednuje financijsko stanje i poslovanje poduzeća.

Jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog vremenskog razmaka (najčešće je to godina dana) i temelji se na podacima iz izvještaja o dobiti (računa dobiti i gubitka), a druga skupina financijskih pokazatelja odnosi se na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.⁴²

Na prikazu je vidljiva podjela financijskih pokazatelja:

Slika 1: Podjela financijskih pokazatelja

Izvor: Prikaz autora

⁴² Žager, K., Mamić Sačec, I., Sever, S., Žager, L.(2008): op. cit, str. 243

3.2.1. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelj profitabilnosti (*profitability*) ili rentabilnosti (njem. *rentabilität*) iskazuje financijsku efikasnost poslovanja poduzeća odnosno sposobnost ili mjeru vjerojatnosti da će neko ulaganje, nakon puštanja u rad novih kapaciteta, omogućiti uvećani povrat uloženog kapitala ili da će investicija uz što manje uložених sredstava dati što veći financijski rezultat.⁴³

Ovaj pokazatelj se izračunava na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka, te pokazuje ukupan efekt upravljanja likvidnosti, imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita. Vrijednosti se izražavaju u postotku.

Tablica 2: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
neto marža profita	neto dobit + kamate	ukupni prihod
bruto marža profita	dobit prije poreza + kamate	ukupni prihod
neto rentabilnost imovine	neto dobit + kamate	ukupna imovina
bruto rentabilnost imovine	dobit prije poreza + kamate	ukupna imovina
rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	neto dobit	vlastiti kapital (glavnica)

Izvor: Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 253

Marža profita se može podijeliti na bruto i neto maržu. Razlikuju se po obuhvatu poreza u brojniku pokazatelja. Usporedbom ova dva pokazatelja dobiva se odgovor koliko relativno u odnosu na ostvareni ukupni prihod iznosi porezno opterećenje. Ako se marža profita pomnoži koeficijentom obrta ukupne imovine, kao rezultat će se dobiti pokazatelj rentabilnosti imovine (neto ili bruto). To znači da se rentabilnost može povećati povećanjem koeficijenta obrta i/ili povećanjem marže profita.⁴⁴

Kod utvrđivanja rentabilnosti imovine, postoji neto i bruto rentabilnost. Razliku između dva pokazatelja čini obuhvat poreza u brojniku pokazatelja.

⁴³ Ivanović, Z. (1997): Financijski menadžment, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sveučilište u Rijeci, str. 139

⁴⁴ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): op. cit., str. 253

Korištenjem pokazatelja rentabilnosti vlastitog kapitala (glavnice) uspoređuje se rentabilnost vlastitog kapitala i rentabilnost ukupne imovine, te kamatne stope (odražava cijenu korištenja tuđeg kapitala), moguće je doći do zaključka o stupnju korištenja financijske poluge.

3.2.2. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Iz toga proizlazi da se ovi pokazatelji računaju na temelju podataka iz bilance uspjeha.⁴⁵

Među pokazatelje ekonomičnosti spadaju ekonomičnost ukupnog poslovanja, ekonomičnost poslovanja (prodaje), ekonomičnost financiranja i ekonomičnost izvanrednih aktivnosti.

Tablica 3: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
ekonomičnost poslovanja (prodaje)	prihodi od prodaje	rashodi prodaje
ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi
ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	izvanredni prihodi	izvanredni rashodi

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 252

Pokazatelj ukupne ekonomičnosti dobiva se iz odnosa ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Za kompleksnije promatranje poslovanja koriste se tzv. parcijalni pokazatelji ekonomičnosti čime se može sagledati utjecaj parcijalnih ekonomičnosti na ukupnu ekonomičnost poslovanja. Smatra se da je bolje da koeficijent ekonomičnosti bude što veći broj.

⁴⁵ Vukoja, B.: Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka; [Internet] raspoloživo na: <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf> (8.7.2019.)

3.2.3. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti tvrtke da udovolji kratkoročnim obvezama kratkotrajnom imovinom (gotovinom ili imovinom koja se može na kratki rok pretvoriti u gotovinu).⁴⁶

Najčešće korišteni pokazatelji likvidnosti su koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti. Svi pokazatelji se računaju na temelju podataka iz bilance.

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital + dugoročne obveze

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 248

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća da trenutno podmiri svoje obveze. Često može dovesti do zablude donošenjem krivog zaključka kako poduzeće nema problema s likvidnošću, što ne mora biti istina.

Pokazatelj ubrzane likvidnosti se koristi za procjenu može li poduzeće udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine.⁴⁷ Njegova vrijednost bi trebala biti jednaka 1 ili veća od 1. To znači da bi poduzeće, ukoliko želi održavati normalnu likvidnost, trebalo imati brzo unovčive imovine minimalno onoliko koliko ima kratkoročnih obveza.

⁴⁶ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, str. 442

⁴⁷ Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, str. 443

Koeficijent tekuće likvidnosti je najbolji pojedinačni koeficijent likvidnosti. Njegova vrijednost bi u pravilu trebala biti veća od 2 što znači da, ukoliko poduzeće želi održavati normalnu razinu tekuće likvidnosti, treba imati dvostruko više kratkotrajne imovine od kratkoročnih obveza.

Koeficijent financijske stabilnosti bi trebao imati vrijednost manju od 1 budući da poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine treba financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora. Povećanje ovog pokazatelja ukazuje na financiranje dugotrajne imovine iz kratkoročnih izvora.

3.2.4. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti računaju koliko je poduzeće efikasno u upotrebi svojih resursa. Poznati su i pod nazivom koeficijenti obrtaja, te ukazuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Važno je s aspekta sigurnosti i uspješnosti poslovanja da koeficijent obrtaja bude što je moguće veći broj, tj. da se pojedini oblici imovine što je moguće brže vrte.⁴⁸

Najčešće se koeficijent obrta izračunava za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja, a na temelju koeficijenta obrta potraživanja moguće je izračunati i prosječno trajanje naplate potraživanja.

Tablica 5: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent obrta ukupne imovine	ukupni prihod	ukupna imovina
koeficijent obrta kratkotrajne imovine	ukupni prihod	kratkotrajna imovina
koeficijent obrta potraživanja	prihod od prodaje	potraživanja
trajanje naplate potraživanja u danima	broj dana u godini (365)	koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih pokazatelja, Zagreb, str. 252

⁴⁸ Žager, L., Sever, S. (2009): Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja, RRIF 3/2009, Zagreb, str. 48

Koeficijent obrta ukupne imovine ukazuje na relativnu efikasnost poduzeća u korištenju imovine u stvaranju rezultata.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine pokazuje koliko puta se kratkotrajna imovina poduzeća obrne u tijeku jedne godine, te mjeri relativnu efikasnost kojom poduzeće rabi kratkotrajnu imovinu za stvaranje prihoda.⁴⁹

Koeficijent obrta potraživanja ukazuje na koliko novčanih jedinica prodaje se može ostvariti s jednom kunom uloženom u potraživanje. Na temelju njega moguće je izračunati prosječno trajanje naplate potraživanja.

Trajanje naplate potraživanja mjeri vrijeme potrebno za pretvaranje prosječne prodaje u novac, te niža vrijednost ovog pokazatelja znači da poduzeće uspješno naplaćuje svoja potraživanja.

⁴⁹ Financijski pokazatelji, nastavnički materijali, Ekonomski fakultet Osijek: [Internet] raspoloživo na: http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (19.6.2019.)

3.2.5. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti se koriste za procjenu financijskog rizika poduzeća.

U Tablici 6 se mogu vidjeti pripadajući pokazatelji zaduženosti.

Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
koeficijent vlastitog financiranja	glavnica	ukupna imovina
koeficijent financiranja	ukupne obveze	glavnica
pokriće troškova kamata	dobit prije poreza i kamata	kamate
faktor zaduženosti	ukupne obveze	zadržana dobit + amortizacija
stupanj pokrića I	glavnica	dugotrajna imovina
stupanj pokrića II	glavnica + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Financijski menadžment, Zagreb, str. 251

Koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja su odraz strukture pasive i pokazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice), a koliko iz tuđeg kapitala (obveza). Njima se također može utvrditi odnos tuđeg (obveze) i vlastitog kapitala (glavnice). Utvrđuju se na temelju bilance.

Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti se utvrđuju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka i bilance. Pri izračunu pokrića troškova kamata razmatra se koliko su puta kamate pokrivene ostvarenim iznosom bruto dobiti, te ukoliko je pokriće veće, zaduženost je manja i obrnuto. Faktor zaduženosti pokazuje koliko je godina potrebno da se iz ostvarene zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmire ukupne obveze. Manji faktor zaduženosti označava manju zaduženost.

Stupnjevima pokrića I i II razmatra se pokriće dugotrajne imovine glavnicom, odnosno glavnicom uvećanom za dugoročne obveze. Vrijednost stupnja pokrića II trebao bi biti veća od 1 budući da dio dugoročnih izvora mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine, na temelju čega se ovaj pokazatelj može koristiti i kao pokazatelj likvidnosti.

4. ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA TROMONT D.O.O.

4.1. Općenito o poduzeću Tromont d.o.o.

Tromont d.o.o. poduzeće je specijalizirano za projektiranje i izvođenje svih poslova u sektoru graditeljstva. Osnovano je u Splitu registracijom u Trgovačkom sudu 1995. godine kao društvo s ograničenom odgovornošću. Poduzeće se nalazi u privatnom vlasništvu, te je prema Zakonu o računovodstvu svrstano među srednje poduzetnike. Sjedište društva nalazi se u Splitu.

Glavne djelatnosti tvrtke možemo podijeliti u 3 glavne skupine: inženjering, instalacije i proizvodnju. Tu spada izvođenje termotehničkih, hidro i elektro instalacija, proizvodnja dijelova, komponenti i konstrukcija te izgradnja objekata. Na temelju certificiranog partnerstva s velikim svjetskim industrijskim proizvođačima, iz sektora transporta i brodogradnje, proizvodni proces je strogo kontroliran, te mora zadovoljavati najstrože kriterije. Što se tiče izgradnje objekata, kroz cijelo poslovanje to obuhvaća izgradnju poslovnih, proizvodnih, turističkih, zdravstvenih, znanstvenih, sportskih i energetske objekata, te trgovačkih centara. Među najvažnijim objektima nalaze se Hotel Olympia Sky u Vodicama, Hotel Pharos, trgovački centar Mall of Split, Hotel Marvie u Splitu, ATLANT poslovni centar u Dubrovniku, Jadran Galenski laboratorij Pharma Valley u Svilnom, te osnovna škola u Zagrebu. Proširenje proizvodnog pogona, financirano dijelom novcem iz EU fondova, omogućeno je širenje proizvodnje i u drugim sektorima, poput željezničke industrije. Kontinuirano ulaganje i razvijanje dovelo je do uspješnosti poduzeća i rasta broja zaposlenih, koji trenutno iznosi 230, uz povećanje broja inozemnih radnika.

Iznos upisanog kapitala poduzeća je 1.300.000 kn, te kao društvo s ograničenom odgovornošću, poduzeće ima 6.500 poslovnih udjela. Vlasnik poslovnog udjela, nominalne vrijednosti 200 kuna, ima pravo glasa u skupštini društva. Uz skupštinu, tijela društva čine još uprava i nadzorni odbor. Članovi najvažnijeg tijela, uprave društva, su Ivan Parčina, Nedjeljko Žolo i Ljubimir Artuković.

Važnost kvalitete poslovanja jedan je od najvažnijih ciljeva za uspješnost poduzeća Tromont d.o.o., stoga su uveli brojne certifikate koji povećavaju kvalitetu i organiziranost među kojima

je i certifikat ISO 9001. Uspješno poslovanje nagrađeno je dobitkom certifikata bonitetne izvrsnosti, jednog od najvažnijih europskih standarda kojima se definira uspješnost poslovanja. Uz to, Tromont d.o.o. je bio dobitnik Zlatne kune Županijske HGK kao najuspješniji srednji poduzetnik u Splitsko-dalmatinskoj županiji, zadnji put 2017. godine. Brojne nagrade ukazuju na kvalitetu proizvoda, kvalitetno izvođenje radova i rast poduzeća čije konstantno ulaganje u razvoj rezultira zadovoljstvom zaposlenika i krajnjih korisnika.

Društvena odgovornost poduzeća jedna je od sastavnih razvojnih strategija. Temeljem toga, društvo potpomaže brojne humanitarne i socijalne projekte, te održava motiviranost i uspješnost radnika poboljšavanjem radnih uvjeta.

4.2. Analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. putem horizontalne i vertikalne analize

Na temelju podataka iz Tablice 7 moguće je napraviti horizontalnu i vertikalnu analizu bilance društva Tromont d.o.o. Analiza obuhvaća razdoblje od 2015. do 2018. godine, te na temelju Tablice 8 analizu računa dobiti i gubitka.

Tablica 7: Prikaz bilance društva Tromont d.o.o. u razdoblju od 2015.-2018. godine

Naziv pozicije	2015.	2016.	2017.	2018.
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL				
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	108.253.352	93.017.725	104.867.123	108.914.766
1.) Nematerijalna imovina	634.239	317.758	870.734	1.290.514
2.) Materijalna imovina	79.723.810	70.901.247	68.356.908	71.967.672
3.) Dugotrajna financijska imovina	25.386.303	21.798.720	35.639.481	35.656.580

4.) Potraživanja	2.500.000	0	0	0
5.) Odgođena porezna imovina				
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	98.625.909	95.247.659	92.216.363	88.192.105
1.) Zalihe	17.456.113	19.120.148	20.065.447	19.676.697
2.) Potraživanja	74.443.851	54.628.554	62.566.043	61.238.141
3.) Kratkotrajna financijska imovina	4.459.760	18.145.559	5.927.923	6.129.714
4.) Novac u banci i blagajni	2.266.185	3.353.398	3.656.950	1.147.553
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	498.318	384.422	2.110.476	265.665
E) UKUPNA AKTIVA	207.377.579.	188.649.806	199.193.962	197.372.536
F) IZVANBILANČANI ZAPISI	1.216.627	1.617.943	3.114.184	4.517.808
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	75.885.634	79.088.967	87.475.366	94.791.353
1.) Temeljni (upisani) kapital	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
2.) Kapitalne rezerve				
3.) Rezerve iz dobiti	0	0	0	0
4.) Revalorizacijske rezerve	2.872.398			
5.) Rezerve fer vrijednosti	-5.441.438	-5.413.796	-5.234.916	-5.223.099
6.) Zadržana dobit ili preneseni gubitak	71.009.245	77.154.786	83.202.753	89.410.282
7.) Dobit ili gubitak poslovne godine	6.145.429	6.048.079	8.207.529	9.304.170
8.) Manjinski (nekontrolirajući) interes				

B) REZERVIRANJA	0	0	7.274.760	0
C) DUGOROČNE OBVEZE	32.845.749	23.256.699	14.792.677	15.348.736
D) KRATKOROČNE OBVEZE	98.196.721	86.044.443	89.596.221	84.325.803
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEGA RAZDOBLJA	449.475	259.697	54.938	2.906.644
F) UKUPNA PASIVA	207.377.579	188.649.806	199.193.962	197.372.536
G) IZVANBILANČANI ZAPISI	1.216.627	1.617.943	3.114.184	4.517.808

Izvor: Izrada autora na temelju podataka s RGFI - javna objava - Fina, dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>

Tablica 8: Prikaz računa dobiti i gubitka društva Tromont d.o.o. u razdoblju od 2015.-2018. godine

Naziv pozicije	2015.	2016.	2017.	2018.
1.) POSLOVNI PRIHODI	211.154.981	190.835.627	279.372.334	207.632.688
1.) Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	666.488	5.377.987	42.335.750	6.654
2.) Prihodi od prodaje (izan grupe)	208.631.368	184.558.858	235.308.386	197.231.418
3.) Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga)	0	14.922		46.544
4.) Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	0	0		
5.) Ostali poslovni	1.857.125	883.860	1.728.198	10.348.072

prihodi (izvan grupe)				
2.) POSLOVNI RASHODI	201.210.593	182.942.127	269.369.324	197.427.314
1.) Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-2.100.537	27.530	-477.994	126.357
2.) Materijalni troškovi	147.494.006	138.997.575	215.962.214	151.390.511
3.) Troškovi osoblja	26.292.386	27.138.570	29.349.800	28.562.904
4.) Amortizacija	4.933.789	4.820.156	4.786.482	4.520.388
5.) Ostali troškovi	7.903.645	7.166.711	7.813.802	7.660.769
6.) Vrijednosna usklađenja	10.943.684	0	1.840.315	4.507.927
7.) Rezerviranja	0	0	7.274.760	0
8.) Ostali poslovni rashodi	5.743.620	4.791.585	2.819.945	658.458
3.) FINANCIJSKI PRIHODI	6.324.687	1.186.125	632.929	624.125
4.) FINANCIJSKI RASHODI	9.322.957	2.305.263	1.875.765	1.525.329
1.) Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe				
2.) Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	15.226	49.604	24.305	53.583
3.) Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	3.049.470	1.967.068	1.388.600	1.307.372
4.) Tečajne razlike i drugi rashodi	193.962	288.591	308.060	164.374
5.) Nerealizirani gubici				

(rashodi) od financijske imovine				
6.) Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)			154.800	
7.) Ostali financijski rashodi	6.064.299			
5.) UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				
6.) UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				
7.) UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				
8.) UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				
9.) UKUPNI PRIHODI	217.479.668	192.021.752	280.005.263	208.256.813
10.) UKUPNI RASHODI	210.533.550	185.247.390	271.245.089	198.952.643
11.) DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	6.946.118	6.774.362	8760.174	9.304.170
12.) POREZ NA DOBIT	800.689	726.283	552.645	

13.) DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	6.145.429	6.048.079	8.207.529	9.304.170
---	------------------	------------------	------------------	------------------

Izvor: Izrada autora na temelju podataka s RGFI - javna objava - Fina, dostupno na:
<http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>

4.2.1. Analiza bilance

a) Horizontalna analiza

Iz bilance je vidljivo da je kratkotrajna imovina bila najveća 2015. godine kada je iznosila 98.625.909,00 kuna, dok je najmanja bila 2018. godine. Iste godine je vrijednost novca u blagajni bila najniža uz smanjenje od 68,62% u odnosu na najviši iznos u promatranom razdoblju iz 2017. godine. Do 2017. godine vrijednost novca i zaliha je rasla. S druge strane potraživanja su 2015. godine bila najviša kada su iznosila 74.443.851,00 kn, a najniža iduće 2016. godine uz pad od 26,62%.

Tablica 9: Bilanca društva Tromont d.o.o u razdoblju 2016-2018. godine

Pozicija	31.12.2016	Udjel (%)	31.12.2017	Udjel (%)	31.12.2018	Udjel (%)	Indeks 2017/2016	Indeks 2018/2017
Dugotrajna imovina	93.017.725	49,31%	104.867.123	52,65%	108.914.766	55,18%	112,74	103,86
Kratkotrajna imovina	95.247.659	50,49%	92.216.363	46,29%	88.192.105	44,68%	96,82	95,64
Vremenska razgraničenja	384.422	0,20%	2.110.476	1,06%	265.665	0,13%	549,00	12,55
Ukupno aktiva	188.649.806	100%	199.193.962	100%	197.372.536	100%	105,59	99,09
Kapital i rezerve	79.088.967	41,92%	87.475.366	43,91%	94.791.353	48,03%	110,60	108,36
Rezerviranja	0,00	0,00%	7.274.760	3,65%	0,00	0,00%	n/a	n/a
Dugoročne obveze	23.256.699	12,33%	14.792.677	7,43%	15.348.736	7,78%	63,61	103,76
Kratkoročne obveze	86.044.443	45,61%	89.596.221	44,98%	84.325.803	42,72%	104,13	94,12
Vremenska razgraničenja	259.697	0,14%	54.938	0,03%	2.906.644	1,47%	21,15	5290,77
Ukupno pasiva	188.649.806	100%	199.193.962	100%	197.372.536	100%	105,59	99,09

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>

Dugotrajna imovina je nakon pada 2016. godine, kada je poprimila najnižu vrijednost od 93.017.725,00 kn, rasla do najviše 2018. godine. Te godine je ostvaren rast od 3,86% u odnosu na prethodnu povećanjem ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu kupnjom strojeva i opreme. Kontinuirani rast od najnižih vrijednosti iz 2016. do najviših u 2018. godini

ostvaren je u poljima nematerijalne i financijske imovine. Vrijednost materijalne imovine je nakon 2015. godine padala, te je u 2018. godini rasla za 5,28%.

Kratkoročne obveze najviše su 2015. nakon čega slijedi pad i rast, te ponovni pad na najnižu vrijednost 2018. godine. Najniži iznos dugoročnih obveza je u 2017. godini kada se dogodio pad od 36,39% u odnosu na prethodnu godinu. Iako su kapital i rezerve rasle, te bile najviše 2018. godine, ukupna pasiva bila je najviša 2015. uz najviše vrijednosti dugoročnih i kratkoročnih obveza. Nakon toga slijedi pad od 9,03%.

b) Vertikalna analiza

Temeljem podataka iz bilance moguće je vidjeti njenu strukturu. Vertikalnom analizom se razmatra izvor imovine, koji uključuje kratkoročne i dugoročne obveze te vlasničku glavnica, kao i samu strukturu imovine sastavljene od kratkotrajne i dugotrajne imovine.

Tablica 10: Struktura pasive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015.-2018. godine

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
kapital i rezerve	36,59%	41,92%	43,91%	48,03%
dugoročne obveze	15,84%	12,33%	7,43%	7,78%
kratkoročne obveze	47,35%	45,61%	44,98%	42,72%
rezerviranja	0,00%	0,00%	3,65%	0,00%
vremenska razgraničenja	0,22%	0,14%	0,03%	1,47%
ukupna pasiva	100%	100%	100%	100%

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

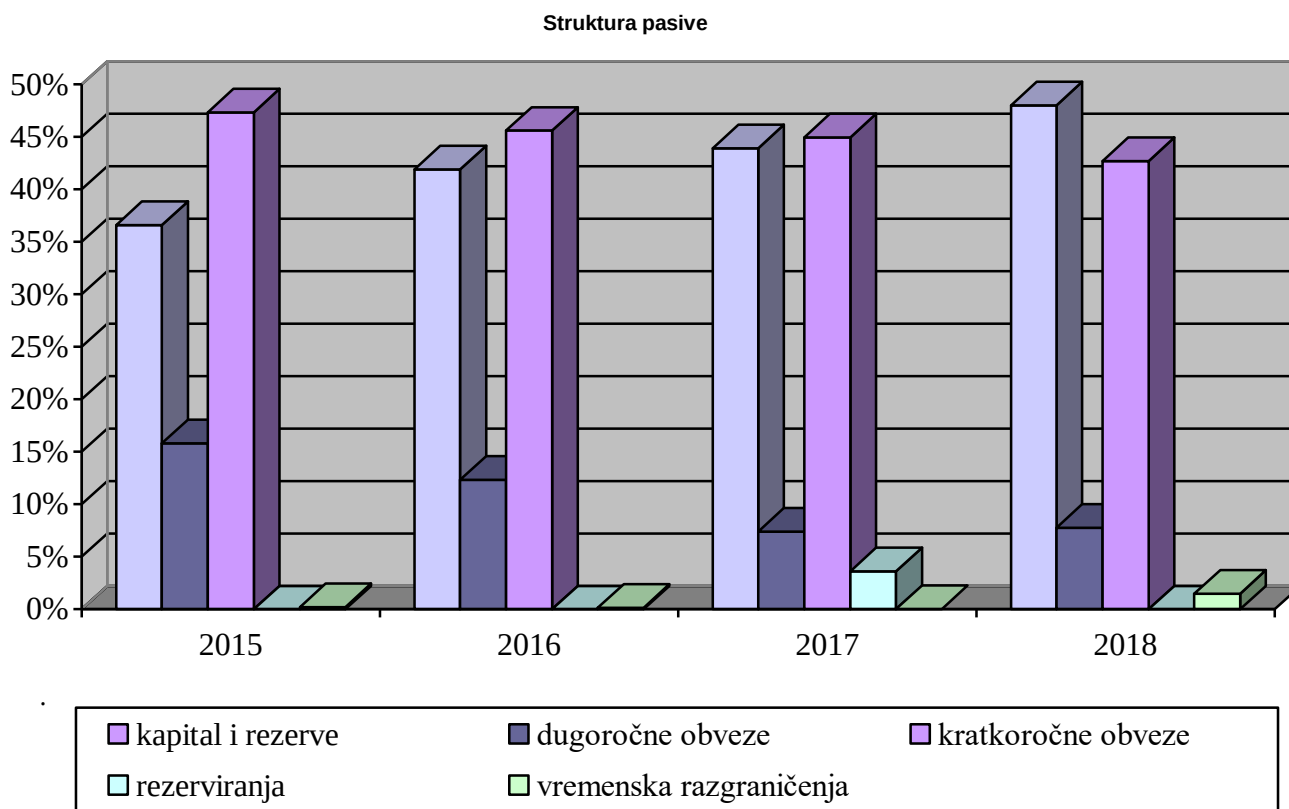
U tablici 10 vidljivi su udjeli pojedinih stavki pasive u ukupnoj pasivi poduzeća Tromont d.o.o. Najmanji udio u ukupnoj pasivi čine dugoročne obveze koje su se s vremenom smanjivale te su najniže 2017. godine kada čine 7,43% pasive. Najveći udio u pasivi većinu vremena činile su kratkoročne obveze, najviše su bile 2015. godine, do 2018. kada najveći udio zauzima stavka kapital i rezerve s 48,03% udjela. U promatranom razdoblju dolazi do pada udjela kratkoročnih obveza dok udio kapitala i rezervi raste.

Udio u ukupnoj pasivi u 2017. godini čine rezerviranja koji se priznaju ako društvo ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu kao posljedicu prošlih događaja za čije podmirenje treba doći do odljeva sredstava, što u ovom slučaju čine rezerviranja za započete sudske sporove.

Udio vremenskih razgraničenja, koji se priznaju kao obveza kada se odnose na troškove nastale u tekućem razdoblju, a za koje nisu ispunjeni uvjeti za priznavanje obveza, smanjivao se do 2017. godine nakon čega raste na 1,47% udjela ukupne pasive, te se odnose na odgođeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja.

Struktura ukupne pasive promatranog poduzeća prikazan je na Grafikonu 1.

Grafikon 1: Prikaz strukture pasive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015.-2018. godine

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

Glavni dijelovi strukture aktive su kratkotrajna i dugotrajna imovina. Njihov udio u ukupnoj aktivi razmatranog poduzeća u razdoblju od 2015. do 2018. godine može se vidjeti u Tablici 11.

Tablica 11: Struktura aktive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015-2018. godine

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
kratkotrajna imovina	47,56%	50,49%	46,29%	44,68%
dugotrajna imovina	52,20%	49,31%	52,65%	55,18%
vremensko razgraničenje	0,24%	0,20%	1,06%	0,13%
ukupna aktiva	100%	100%	100%	100%

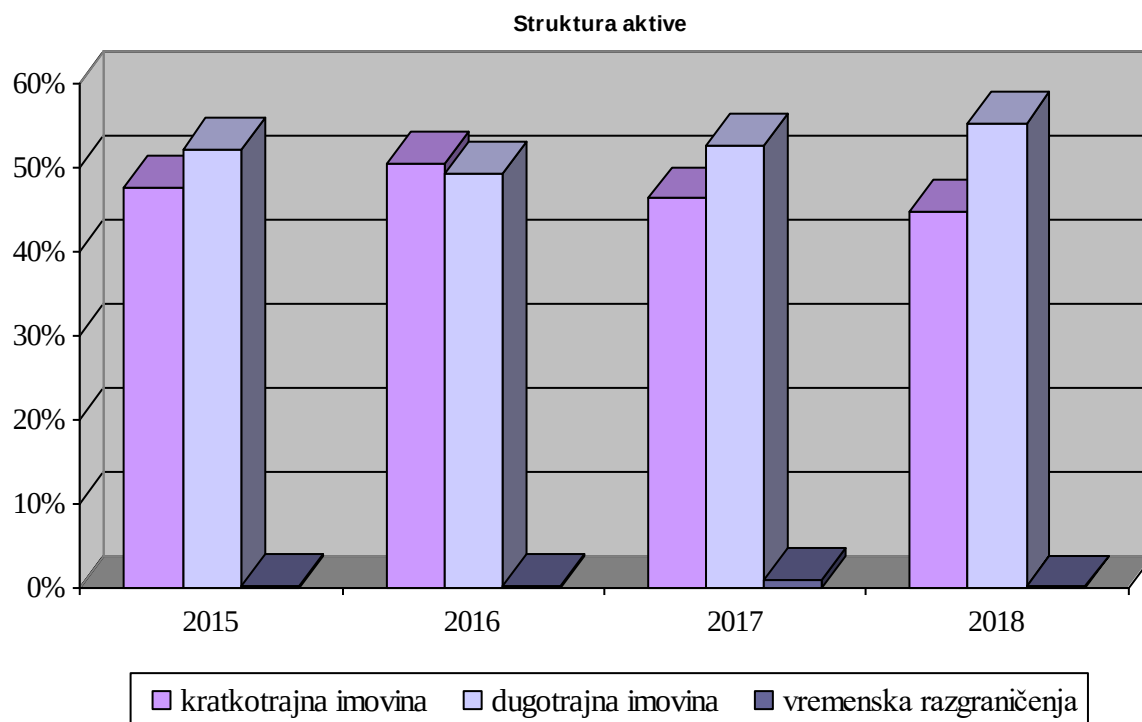
Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

U 2016. godini došlo je do rasta udjela kratkotrajne imovine u odnosu na 2015. godinu i činila je udio ukupne aktive u promatranom razdoblju od 50,49%. Nakon toga dolazi do pada njenog udjela na najnižu vrijednost 2018. Udio dugotrajne imovine ostvaruje pad 2016. te raste do najviše vrijednosti 2018. godine od 55,18%. Sljedećih godina udio dugotrajne imovine opada s padom udjela zemljišta, nekretnina, postrojenja i strojeva.

Udio vremenskih razgraničenja, koji se odnose na plaćene troškove budućeg razdoblja i obračunatih prihoda, čine najmanji udio ukupne aktive. Do najvišeg udjela 2017. bilježi se pad nakon čega ponovo slijedi pad na najmanji udio od 0,13%.

Struktura aktive prikazana je na Grafikonu 2

Grafikon 2: Prikaz strukture aktive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015.-2018. godine

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

4.2.2. Analiza računa dobiti i gubitka

a) Horizontalna analiza

Tablica 12: Izračun prihoda i rashoda društva Tromont d.o.o za razdoblje 2015.-2018. godine

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
poslovni prihodi	211.154.981	190.835.627	279.372.334	207.632.688
financijski prihodi	6.324.687	1.186.125	632.929	624.125
ukupni prihodi	217.479.668	192.021.752	280.005.263	208.256.813
rashodi prodaje	201.210.593	182.942.127	269.369.324	197.427.314
financijski rashodi	9.322.957	2.305.263	1.875.765	1.525.329
ukupni rashodi	210.533.550	182.247.390	271.245.089	198.952.643

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

Ukupni prihodi su imali tendenciju pada i rasta, te su 2016. bili najniži, a sljedeće godine najviši s rastom od 45,82%. Iste godine, kao sastavni dio ukupnih prihoda, poslovni prihodi su bili najviši s rastom od 46,39% u odnosu na 2016., te padom od 25,68% u 2018. godini. Taj pad je popraćen smanjenjem materijalnih troškova, te konačno i ukupnih rashoda. Financijski prihodi su bili najniži 2018. nakon kontinuiranog pada od 2015. godine kada su bili najviši s iznosom od 6.324.687,00 kn. Iste godine kada su ukupni prihodi bili najviši, paralelno su i ukupni rashodi najviše iznosili. Te godine su rashodi prodaje bili najviši, rasli su u odnosu na najnižu 2016. godinu za 48,83%. Financijski rashodi su u promatranom razdoblju padali od najvišeg iznosa 2015. godine do najnižeg 2018. od 1.525.329,00 kn, smanjivanjem kamatnih rashoda, dok su rashodi prodaje imali tendenciju pada i rasta.

b) Vertikalna analiza

Udio poslovnih prihoda u ukupnim prihodima je s godinama rastao i najviši udio je bilo 2017. godine s 99,77% uz nezamijetan pad u 2018. godini. Udio financijskih prihoda je padao u promatranom razdoblju, te je najniži 2017. godine s 0,23% ukupnih prihoda dok je najviši iznosio 2015. s 2,91%.

U 2017. godini u strukturi ukupnih rashoda najviši udio su zauzeli rashodi prodaje s 99,31%, koji su s vremenom rasli. Financijski rashodi su najviši bili 2015. godine kada su činili 4,43% ukupnih rashoda, te slijedi pad do 2018. godine kada se bilježi lagani rast u odnosu na 2017. godinu s 0,69% na 0,77% udjela ukupnih rashoda.

4.3. Analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. putem financijskih pokazatelja

4.3.1. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazateljima profitabilnosti ocjenjuje se sposobnost poduzeća da zadržava ostvarene prihode u obliku dobiti, odnosno ocjenjuje se sposobnost generiranja prihoda u odnosu na raspoložive resurse. Upravo zbog navedenog, pokazatelji profitabilnosti se često identificiraju kao strateški alat menadžmenta poduzeća.⁵⁰ Profitabilnost se mjeri u odnosu na obujam prodaje i u odnosu na ulaganja, te se izražava u postotku.

U tablici 13 prikazani su pokazatelji profitabilnosti poduzeća Tromont d.o.o.

Tablica 13: Prikaz izračuna pokazatelja profitabilnosti

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
neto marža profita	4,23%	4,17%	3,43%	5,1%
bruto marža profita	4,6%	4,55%	3,62%	5,1%
neto rentabilnost imovine	4,43%	4,25%	4,82%	5,38%
bruto rentabilnost imovine	4,82%	4,63%	5,09%	5,38%
rentabilnost vlastitog kapitala	8,10%	7,65%	9,38%	9,82%

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

Neto marža profita prikazuje kolika se stopa dobiti ostvaruje na jednu kunu prodaje. U 2015. godini ona je iznosila 4,23% što znači da poduzeće ostvaruje cca 4% neto dobitka na jednu kunu ostvarene prodaje. Iduće godine neto marža profita je pala na 4,17% nakon čega opet slijedi pad na najnižu razinu od 3,43%. Poželjno je da vrijednost neto marže profita bude što je moguće veća vrijednost. Najvišu vrijednost u promatranom razdoblju ostvarena je 2018. godine kada je iznosila 5,1%.

⁵⁰ Ježovita, A. (2016): Analiza marže profita kao odrednice profitabilnosti poslovanja poduzeća, [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/203924> (30.7.2019.)

Bruto profitna marža pokazuje koliko posto prodaje ostaje nakon što se oduzme trošak prodanih dobara. Njena vrijednost se smanjivala kroz promatrano razdoblje, te slijedi rast u 2018. s 3,62% na 5,1%. Visoka vrijednost ovog pokazatelja je poželjna, dok pad vrijednosti označava zadržavanje nižeg postotka od prodaje.

Iz tablice je vidljivo da je za 2018. godinu vrijednost neto i bruto marže profita jednaka zbog izostanka plaćanja poreza na dobit. Društvo je dobilo status korisnika potpore za ulaganje od Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, te se porezna olakšica može koristiti od 2019. godine što se odnosi na plaćanje poreza na dobit u 2018. godini.

Rentabilnost mjeri sposobnost poduzeća da ostvari profit na temelju uloženog kapitala, tj. investirane imovine.

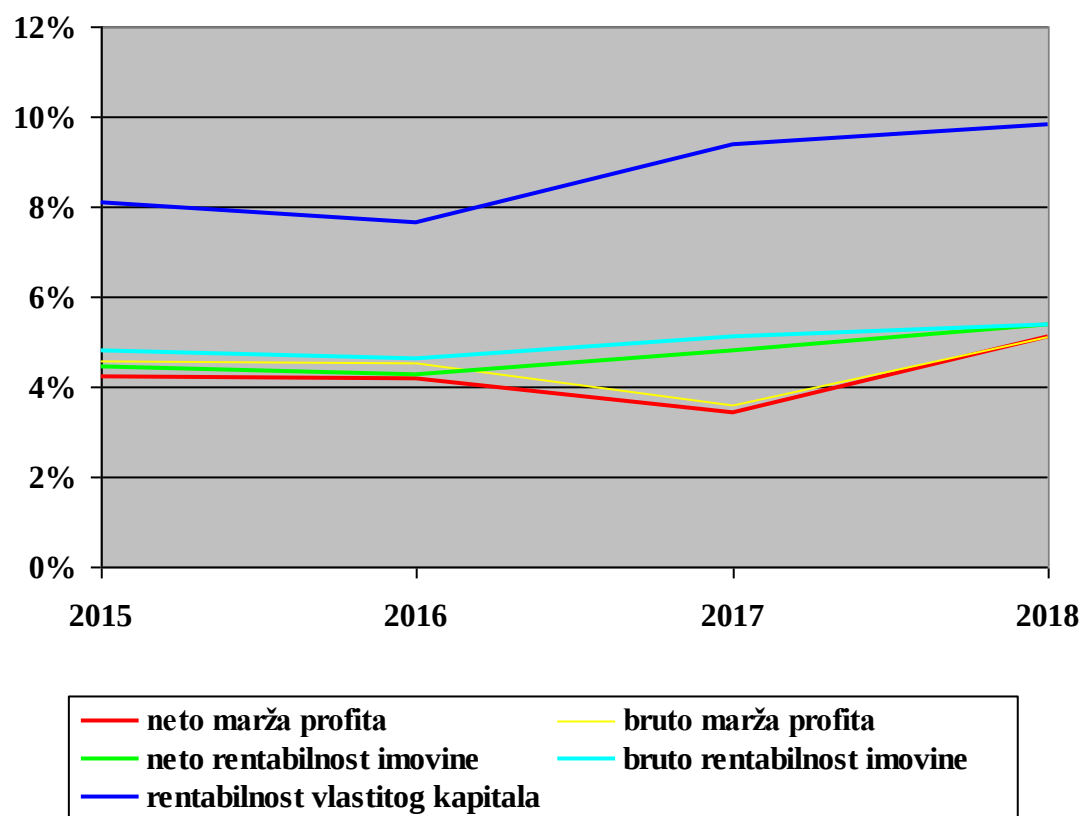
Neto rentabilnost imovine (Net Return on Assets) je omjer neto dobiti i ukupne imovine. Nakon laganog pada 2016. godine ostvaren je rast idućih godina, te je najviša 2018. kada iznosi 5,38%.

Bruto rentabilnost imovine pokazuje sposobnost poduzeća da korištenjem imovine ostvari dobit. Predstavlja omjer dobiti prije oporezivanja i ukupne imovine. Pokazatelj je 2016. godine ostvario pad s 4,82% na 4,63%, te je rastao idućih godina. U 2018. godini vrijednost pokazatelja iznosila je 5,38%. To znači da se na svaku kunu korištene imovine ostvareno 5,38. Što je omjer veći, stanje u poduzeću je bolje jer to znači da zarađuje više uz manje investiranja.

Sukladno odluci o oslobađanju plaćanja poreza na dobit, vrijednosti neto i bruto rentabilnosti imovine su jednake, odnosno iznose 5,38%.

Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) mjeri koliki profit društvo generira koristeći novac koji je investiran u njega, odnosno koliku dobit ostvari poduzeće na jednu kunu uloženog vlastitog kapitala. Poželjno je da je stopa povrata veća jer je tada poduzeće zasnimljivije za potencijalne dobavljače. Iz tablice 10 vidljivo je da je najviša vrijednost ostvarena 2018. godine kada je poduzeće na jednu uloženu novčanu jedinicu vlastitog kapitala ostvarilo povrat od 0,0982 novčanih jedinica. Stope rentabilnosti vlastitog kapitala su više od stopa rentabilnosti imovine, što znači da se isplati koristiti tuđi kapital (djelovanje financijske poluge).

Grafikon 3: Prikaz pokazatelja profitabilnosti

Izvor: Izrada autora

4.3.2. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti predstavljaju odnos prihoda i rashoda na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Što je koeficijent ekonomičnosti veći broj, mora biti veći od 1, to je poželjnije.

Iz tablice 14 vidljivi su izračunati pokazatelji ekonomičnosti.

Tablica 14: Prikaz izračuna pokazatelja ekonomičnosti

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,03	1,04	1,03	1,05
ekonomičnost poslovanja	1,05	1,04	1,04	1,05
ekonomičnost financiranja	0,68	0,51	0,34	0,41
ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	0,00	0,00	0,00	0,00

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

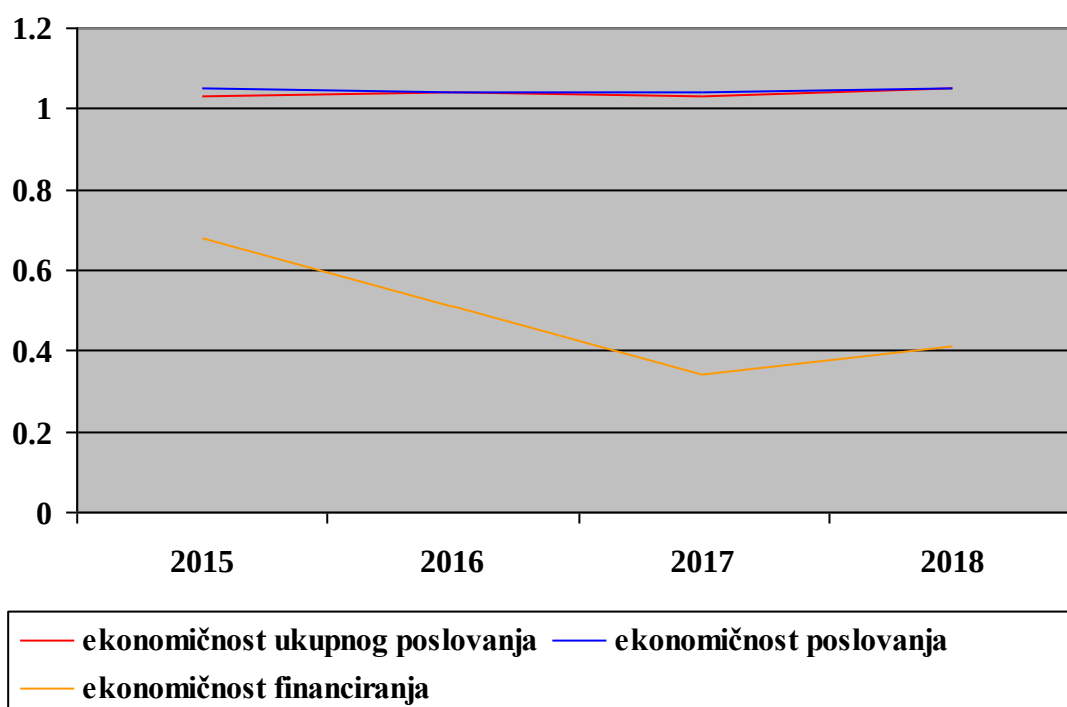
Ukoliko je vrijednost pokazatelja ekonomičnosti manji od 1, poduzeće posluje s gubitkom. Vrijednost ekonomičnosti ukupnog poslovanja u promatranom razdoblju imala je tendenciju rasta, pada te ponovnog rasta. Cijelo razdoblje zadržana je vrijednost veća od 1. To znači da je poduzeće poslovalo ekonomično, tj. s dobitkom. Godine 2018. vrijednost je najveća kada iznosi 1.05.

Ekonomičnost poslovanja (prodaje) nakon blagog pada 2016. godine od 0,01 postotnog poena zadržana je i iduće godine. Godine 2018. vrijednost je rasla na onu iz 2015. Kroz cijelo promatrano razdoblje zadržana je vrijednost veća od 1 što znači da je društvo uspješno obavljalo svoje poslovne aktivnosti.

S druge strane, vrijednosti ekonomičnosti financiranja su niže od 1, te opadaju kroz godine. rast je vidljiv u 2018. godini. Ipak, to ne utječe bitno na ukupnu ekonomičnost jer je udio

financijskih prihoda i rashoda u strukturi ukupnih prihoda i rashoda malen, kako je ranije u radu bilo prikazano, te je taj udio kroz promatrano razdoblje opadao i rastao u 2018. godini kao i vrijednosti ekonomičnosti financiranja.

Grafikon 4: Prikaz pokazatelja ekonomičnosti

Izvor: Izrada autora

4.3.3. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti smatraju se indikatorima financijske snage poduzeća, odnosno njegove kratkoročne snage. Njima se uspoređuju kratkoročne obveze s kratkoročnim izvorima dostupnim za podmirivanje kratkoročnih obveza.

Iz tablice 15 vidljivi su izračuni pokazatelja likvidnosti.

Tablica 15: Prikaz izračuna pokazatelja likvidnosti

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
koeficijent trenutne likvidnosti	0,02	0,04	0,04	0,01
koeficijent ubrzane likvidnosti	0,78	0,67	0,74	1,85
koeficijent tekuće likvidnosti	1,00	1,11	1,03	1,05
koeficijent financijske stabilnosti	1,00	0,91	1,03	0,99

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

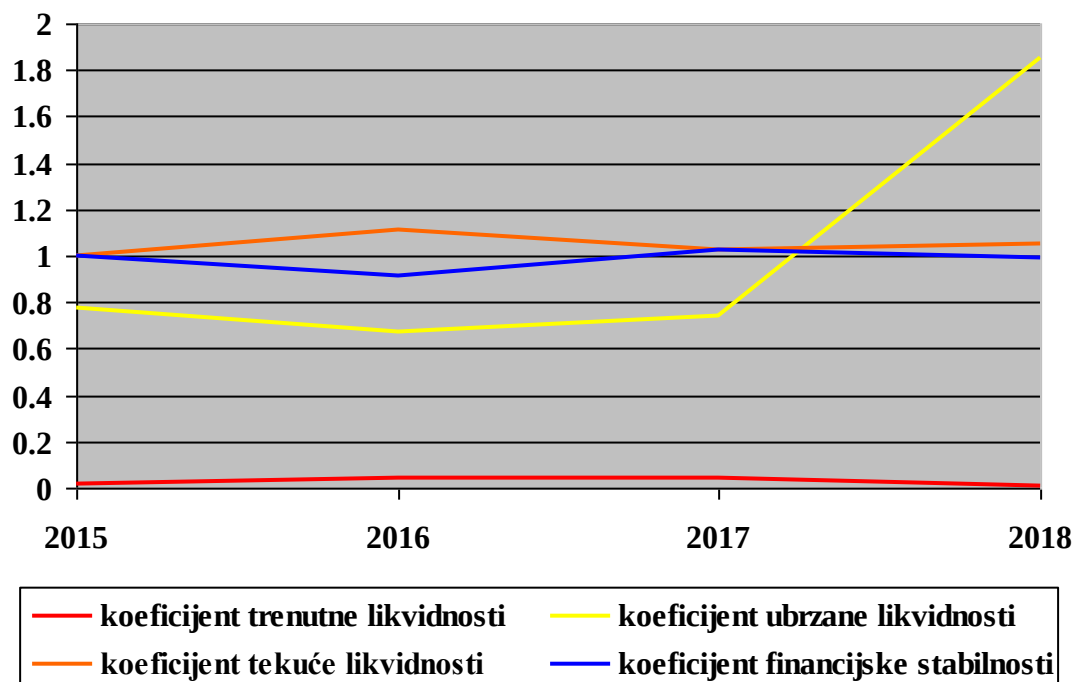
Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom, tj. novčanim sredstvima, i njena minimalna vrijednost bi trebala iznositi 0,10. Poduzeće u promatranom vremenskom roku ne zadovoljava taj uvjet unatoč rastu pokazatelja u 2016. i 2017. godine. Nakon toga slijedi pad na vrijednost 0,01.

Koeficijent ubrzane likvidnosti ukazuje na sposobnost poduzeća da podmiri dospjele obveze kratkoročnim sredstvima bez prodaje zaliha. Poželjna vrijednost je 1 dok je minimalna preporučena vrijednost 0,9. Iz tablice 12 vidljivo je da se vrijednost zadržala ispod poželjne vrijednosti, osim u 2018. godini. Te godine je dostignuta vrijednost 1,85.

Koeficijent tekuće likvidnosti stavlja u omjer cjelokupnu kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, te mjeri sposobnost poduzeća da podmiri kratkoročne obveze. Promatrano poduzeće, kao što je vidljivo iz tablice 12, ne zadovoljava preporučenu vrijednost 2 (po nekima 1,5). Nakon najviše vrijednosti od 1,1 u 2016. godini, vrijednost pada iduće godine, te blago raste u 2018. Rezultati impliciraju da društvo nema dostatna likvidna sredstva.

Koeficijent financijske stabilnosti nakon najviše vrijednosti 1,03 u 2017. godini bilježi pad, te zadržava poželjnu vrijednost ispod 1, koja je zadovoljena i u 2016. godini, što znači da se iz dijela dugoročnih izvora financira kratkotrajna imovina. Suprotno, vrijednost iznad 1 implicira da je dugotrajna imovina financirana iz kratkoročnih obveza.

Grafikon 5 : Prikaz pokazatelja likvidnosti

Izvor: Izrada autora

4.3.4. Pokazatelji aktivnosti

Efikanost upravljanja poduzeća određenom imovinom mjere pokazatelji aktivnosti.

Tablica 16 prikazuje izračun pokazatelja aktivnosti poduzeća Tromont d.o.o.

Tablica 16: Prikaz izračuna pokazatelja aktivnosti

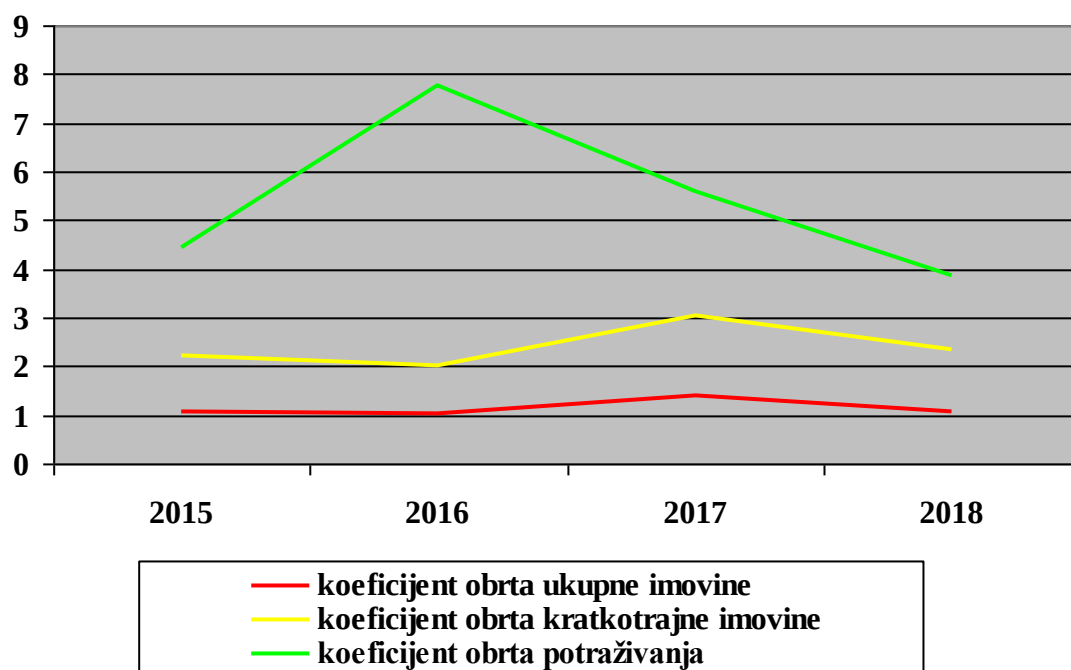
godina	2015.	2016.	2017.	2018.
koeficijent obrta ukupne imovine	1,05	1,02	1,41	1,06
koeficijent obrta kratkotrajne imovine	2,21	2,02	3,04	2,36
koeficijent obrta potraživanja	4,46	7,77	5,60	3,85
trajanje naplate potraživanja u danima	81,91	46,97	65,18	94,73

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje koliko se puta tijekom jedne godine obrne ukupna imovina, odnosno koliko učinkovito poduzeće koristi imovinu u stvaranju prihoda. Vidljivo je iz tablice 13 da pokazatelj ima tendenciju pada i rasta. Poželjno je da je vrijednost pokazatelja što veća, što poduzeće potpuno ne zadovoljava. Vrijednost iz 2018. godine nam pokazuje da je subjekt na 1 kunu imovine ostvario približno 1,06 kunu prihoda.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine prikazuje učinkovitost upotrebe kratkotrajne imovine u stvaranju prihoda, a veća vrijednost je poželjna. Rast vrijednosti koeficijenta u 2017. godini, kada iznosi 3,04, ukazuje na produktivno korištenje kratkotrajne imovine. Nakon toga slijedi pad na 2,36 što znači da se na jednu kunu kratkotrajne imovine ostvarilo 2,36 kuna prihoda.

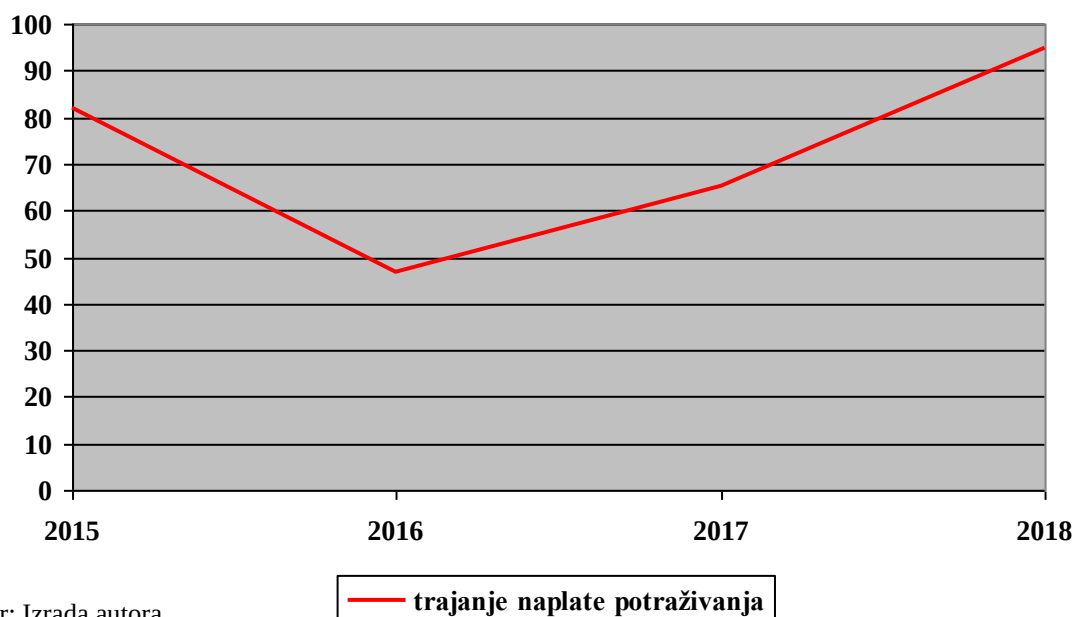
Grafikon 6: Prikaz pokazatelja aktivnosti

Izvor: Izrada autora

Koeficijent obrta potraživanja stavlja u omjer prihod od prodaje i potraživanje. Na razini obrta potraživanja, nakon 2017. godine, dolazi do smanjenja koeficijenta obrta potraživanja, što se izravno i negativno odražava na pokazatelj trajanje naplate potraživanja jer povećava broj dana za naplatu svojih potraživanja što je vidljivo iz grafikona

Grafikon 7: Prikaz pokazatelja „trajanje naplate potraživanja“

Izvor: Izrada autora

4.3.5. Pokazatelji zaduženosti

Pokazateljima zaduženosti određuje se stupanj korištenja financijskih sredstava za koja se poduzeće zadužilo, odnosno koliko se poduzeće financira iz tuđih i vlastitih sredstava. Tablica 17 prikazuje izračun pokazatelja zaduženosti poduzeća Tromont d.o.o.

Tablica 17: Prikaz izračuna pokazatelja zaduženosti

godina	2015.	2016.	2017.	2018.
koeficijent zaduženosti	0,63	0,58	0,52	0,51
koeficijent vlastitog financiranja	0,37	0,42	0,44	0,48
koeficijent financiranja	1,73	1,38	1,19	1,05
pokriće troškova kamata	3,26	4,01	7,20	7,81
faktor zaduženosti	11,83	10,06	8,03	7,21
stupanj pokrića I	0,70	0,85	0,83	0,87
stupanj pokrića II	1,00	1,10	0,98	1,01

Izvor: Izrada autora na temelju javno dostupnih financijskih izvještaja poduzeća Tromont d.o.o.

Koeficijent zaduženosti mjeri koliko se poduzeće financira zaduživanjem, tj. koliki je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Poželjna vrijednost ovog pokazatelja je 0,5 ili manje, odnosno da je udio obveza u ukupnoj imovini što manji. Iz tablice 14 je vidljivo da je unatoč trendu pada, vrijednost pokazatelja veća od 50%. U 2018. godini ta vrijednost je najniža i iznosi 0,51 što znači da 51% ukupne imovine čine obveze.

Koeficijent vlastitog financiranja predstavlja omjer glavnice i ukupne imovine, odnosno mjeri udio imovine financirane iz vlastitog kapitala (glavnice). Poželjna vrijednost se smatra ona veća od 0,5, iako suvremena poslovna ekonomija kritičnom vrijednošću smatra 0,3. Na primjeru ovoga poduzeća vidi se rast udjela, te je u 2018. dosegla 48% udjela imovine financirane iz glavnice. Kroz cijelo promatrano razdoblje vrijednost je iznad 0,3. Porast ovog koeficijenta ukazuje na jačanje financijske stabilnosti poduzeća.

Odnos duga i vlastitog kapitala prikazuje koeficijent financiranja. Poželjno je da pokazatelj bude što niži, ispod vrijednosti 1. iz tablice 14 vidljivo je da je kroz promatrano razdoblje vrijednost pokazatelja iznad dopuštene granice. Ipak, pokazatelj ima tendenciju pada.

Sljedeći pokazatelj, pokriće troškova kamate, pokazuje koliko puta poduzeće može isplatiti troškove kamata na temelju vlastite dobiti. Poželjno je da vrijednost pokazatelja bude veća od 1. Poduzeće kroz promatrano razdoblje ostvaruje rast pokazatelja čija vrijednost višestruko nadilazi jedinicu. Veća vrijednost znači veću sigurnost vjerovnika. Pokazatelj se izražava u jedinicama, što znači da je u 2018. trošak kamate pokriven 7,81 puta.

Faktor zaduženosti prikazuje omjer ukupnih obveza i zadržane dobiti uvećane za amortizaciju. Manja vrijednost ovog pokazatelja znači manju zaduženost i veću sigurnost. Vidljiv je pad pokazatelja u promatranom razdoblju što je pozitivan znak.

Stupanj pokrića I i II odnose se na pokriće dugotrajne imovine kapitalom (stupanj pokrića I), odnosno kapitalom uvećanim za dugoročne obveze (stupanj pokrića II). Prvi pokazatelj kroz promatrano razdoblje ima tendenciju rasta, no kroz cijeli period je zadržana vrijednost ispod preporučene veličine 1. Vrijedost stupnja pokrića II je osim 2017. godine rasla, te je bila veća od 1 što znači da je dio dugoročnih izvora iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine.

4.4. Komparativna analiza poduzeća Tromont d.o.o. s poduzećima istog sektora

Usporedbom promatranog društva s poduzećima koji pripadaju istom sektoru, sektoru građevine, dobit će se jasnija slika o položaju i kvaliteti poslovanja toga društva. Pokazatelji na temelju kojih će se doći do zaključka, uz ostale stavke, su koeficijent zaduženosti, koeficijent tekuće likvidnosti i bruto marža. Podaci koji služe za komparativnu analizu objavljuje Ekonomski institut Zagreb, te su javno dostupni. U izdanju „Sektorska analiza za građevinarstvo i nekretnine“ obuhvaćeno je deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje stambenih i nestambenih zgrada. Među obuhvaćena društva ne spada društvo koje je predmet analize, ali njegovom usporedbom s vodećim društvima vidjet će se koliki je zaostatak za njima.

Prikaz odabranih pokazatelja vodećih trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj u 2017. godini nalazi se u Tablici 18.

Tablica 18: Odabrani pokazatelji deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje stambenih i nestambenih zgrada u 2017. godini

	Ukupni prihodi (mil.kn)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža
Strabag	698,5	0,57	1,20	-0,58
Kamgrad	680,5	0,56	1,76	3,16
Tehnika	589,0	0,53	0,71	-22,15
Radnik	438,6	0,19	3,34	7,25
Zagreb-Montaža	410,8	0,86	1,30	-4,21
GIP Pionir	345,9	0,14	9,26	4,14
Zagrebgradnja	331,3	0,76	1,40	0,00
Lavčević	267,1	0,27	2,00	0,79
A3 Split	261,5	0,83	1,01	0,30
Gradnja Osijek	215,8	1,53	0,35	0,00

Izvor: Izrada autora na temelju podataka Ekonomskog instituta Zagreb <https://www.eizg.hr/novi-broj-sektorskih-analiza-gradjevinarstvo-i-nekretnine/4362>

Iz tablice 18 vidljivo je da bi se prema ukupnim prihodima Tromont d.o.o nalazio pri dnu popisa vodećih društava s približno 280 milijuna kuna ukupnih prihoda u 2017. godini. Prema koeficijentu zaduženosti većina društava prelazi granicu od 0,5, uključujući i vodeća društva, što ukazuje na višu razinu zaduženosti. Tromont d.o.o. s koeficijentom zaduženosti 0,52 je manji od društava sa začelja gdje Gradnja Osijek ima izrazito velikih problema sa zaduženosti s koeficijentom 1,53. Što se tiče koeficijenta tekuće likvidnosti, tri poduzeća zadovoljavaju preporučenu vrijednost 2 i više i ne spadaju u vodeća tri što ukazuje na nedostatnost likvidnih sredstava većeg dijela industrije. Prema podacima likvidnosti Tromonta d.o.o. iz 2017. godine (1,03), nalazio bi se u sredini ljestvice navedenih poduzeća s tri poduzeća niže vrijednosti koeficijenta (Tehnika, A3 Split, Gradnja Osijek). Bruto marža analiziranog društva u 2017. godini iznosi 3,62% što je dobar rezultat u odnosu na ostala poduzeća.

Građevinske aktivnosti u Republici Hrvatskoj su porasle što je posebno vidljivo u izgradnji stambenih i nestambenih zgrada. To je rezultiralo rastom ukupnih prihoda i broja zaposlenih u 2017. godini. Povećanje aktivnosti potvrđuje i rast obrta ukupne imovine, dok se likvidnost i zaduženost pogoršala.

Tablica 19: Vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje stambenih i nestambenih zgrada u Republici Hrvatskoj, 2015.-2017. godine

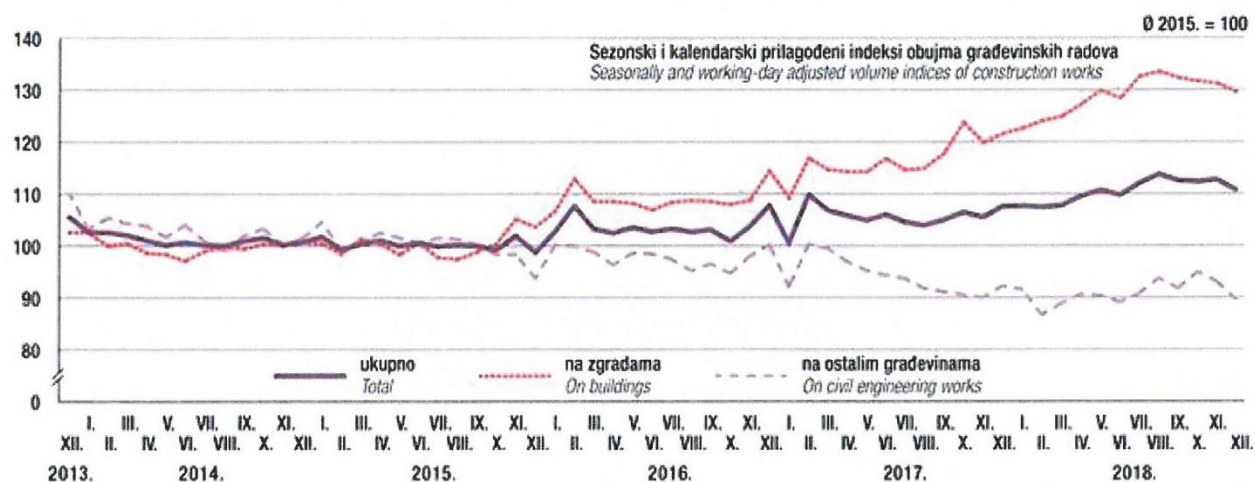
	Indeks 2017./2016.			
Ukupni prihodi (u mil. kuna)	3.860,2	3.835,5	4.238,9	110,5
Dobit/gubitak prije oporezivanja (u mil. kuna)	100,4	85,7	-81,3	-94,9
Broj zaposlenih	3.961	3.921	4.158	106,0
Bruto marža (u %)	2,60	2,23	-1,92	-85,9
Profitabilnost imovine (u %)	1,75	1,63	-2,32	-142,9
Proizvodnost rada (prihod u mil. kn po zaposlenom)	1,16	1,10	1,20	109,4
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,87	0,97	1,04	107,9
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,34	1,59	1,39	87,1
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,62	0,56	0,58	103,7

Izvor: <https://www.eizg.hr/novi-broj-sektorskih-analiza-gradjevinarstvo-i-nekretnine/4362>

Rast aktivnosti sektora građevine odrazio se i na obujam građevinskih radova Tromonta d.o.o. koji je osobito izražen u 2017. i 2018. godini.

Grafikon 8: Obujam građevinskih radova društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2013-2018. godine

G-1. INDEKSI OBUJMA GRAĐEVINSKIH RADOVA OD PROSINCA 2013. DO PROSINCA 2018.
VOLUME INDICES OF CONSTRUCTION WORKS, DECEMBER 2013 – DECEMBER 2018

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>

4.5. Zaključak analize poslovanja društva Tromont d.o.o.

Analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. izvršena je analizom financijskih izvještaja. Provedena je temeljem horizontalne i vertikalne analize te analize financijskih pokazatelja. Horizontalna i vertikalna analiza obuhvatile su bilancu i račun dobiti i gubitka u razdoblju od 2015. do 2018. godine. Horizontalnom analizom uočeno je povećano ulaganje u nematerijalnu i financijsku imovinu, te smanjeno u materijalnu imovinu. To je utjecalo na rast ukupne dugotrajne imovine. S druge strane kratkotrajna imovina se smanjila što je sveukupno uzrokovalo smanjenje ukupne aktive. Omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine, koji bi trebao biti 1:1, nakon 2016. godine se pogoršao. Što se tiče pasive, uočava se pad vrijednosti kratkoročnih i dugoročnih obveza, koje bilježe lagani rast tek u 2018. godini. Pozitivan rast vidljiv je kod kapitala i rezervi i to sve utječe na smanjenje ukupne pasive. Vertikalna analiza ukazuje na povećanje udjela dugotrajne imovine kod aktive, te povećanje udjela kapitala i rezervi, uz smanjenje ostalih stavki, kod pasive.

Pokazatelji likvidnosti, uglavnom, pokazuju negativan trend i vrijednosti ispod poželjnih. Neki pokazatelji ipak bilježe rast u posljednjoj godini analize u odnosu na prethodnu poput koeficijenta ubrzane i tekuće likvidnosti. Vrijednosti i dalje, uglavnom, ne poprimaju željene veličine, te se rizik likvidnosti povećao s niske na umjerenu razinu. Unatoč tome, zadržana je dovoljna razina likvidnosti za podmirenje kratkoročnih obveza.

Na pozitivno poslovanje ukazuju pokazatelji zaduženosti po kojima je vidljivo smanjenje postotka imovine nabavljene iz tuđih izvora kao i smanjenje dugoročnih i kratkoročnih obveza. Pozitivan trend uočava se i kod postotka imovine financirane iz vlastitog kapitala. Povećanje ostvarenog dobitka i smanjenje kratkoročnih obveza utjecalo je na pad izloženosti faktoru zaduženosti.

Pokazatelji aktivnosti nemaju izrazito povoljne vrijednosti. Koeficijenti obrta ukupne i kratkotrajne imovine održavaju svoje vrijednosti na koliko toliko stabilnim razinama uz izmjenični rast i pad. To znači da društvo ostvaruje male, slične prihode po jedinici ukupne, odnosno kratkotrajne imovine. Povećanje trajanja naplate potraživanja se tumači rastom broja dana za naplatu potraživanja, što je negativan znak.

Na temelju pokazatelja ekonomičnosti može se zaključiti da poduzeće posluje s dobitkom budući da se kroz promatrano razdoblje zadržala vrijednost veća od 1, unatoč nižim razinama ekonomičnosti financiranja.

Profitabilnost poduzeća može se utvrditi rastom većine pokazatelja profitabilnosti kroz promatrano razdoblje. Izuzetak su neto i bruto marža profita koji bilježe pad, no pozitivan trend vidljiv je u 2018. godini. To znači da je poduzeće sposobno ostvariti dobit u odnosu prema prihodima, imovini ili kapitalu.

H1: Analiza financijskih izvještaja ukazuje da poduzeće Tromont d.o.o. uspješno posluje u razdoblju od 2015. do 2018. godine.

H2: Analiza putem pokazatelja pokazuje perspektivno poslovanje poduzeća Tromont d.o.o. kroz promatrano razdoblje

Povećanjem kapitala i smanjenjem ukupnih obveza raste dobit poduzeća, te ono kroz promatrano razdoblje posluje s dobitkom koji i dalje raste. Unatoč nižim vrijednostima pokazatelja likvidnosti i aktivnosti, poduzeće uglavnom održava stabilne vrijednosti, te je dovoljno likvidno za podmirivanje kratkoročnih obveza. Održavanje financijske stabilnosti i smanjenje zaduženosti pozitivno utječe na poslovanje, kao i rast profitabilnosti. Na temelju analize može se zaključiti da se postavljene hipoteze mogu prihvatiti.

5. ZAKLJUČAK

Donošenje optimalnih poslovnih odluka vezanih za razvoj poslovanja od iznimne je važnosti za poduzeće koje svakodnevno posluje u složenoj i promjenjivoj okolini. Utvrđivanjem važnih poslovnih i financijskih karakteristika omogućuje se adekvatno odlučivanje o uspjehu poduzeća, što je dio financijske analize. Financijskom analizom dolazi se do zaključaka o kvaliteti poslovanja na temelju financijskih podataka za što je nužna adekvatna informacijska podloga. Financijski podaci sistematiziraju se u financijske izvještaje koji predstavljaju glavni izvor informacija za donošenje odluka ne samo poduzeću, nego i ostalim korisnicima povezanim s njim. Godišnje financijske izvještaje čine: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje, te su regulirani Zakonom o računovodstvu.

Financijski izvještaji mogu se analizirati horizontalnom i vertikalnom analizom kao i analizom putem pokazatelja, koja je jedna od najčešće korištenih analiza financijskih sustava. Financijski pokazatelji donose informacije o likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti subjekta. Jedna skupina se temelji na podacima iz računa dobiti i gubitka, a druga na podacima iz bilance.

Predmet ovog rada je analiza poslovanja poduzeća Tromont d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2018. godine na temelju financijskih izvještaja. Provedene su horizontalna i vertikalna analiza, te analiza putem financijskih pokazatelja. Naknadno je provedena komparacija s ostalim poduzećima istog sektora. Zaključcima iz navedenih analiza donosi se odluka o prihvatanju, odnosno odbacivanju postavljenih hipoteza o uspješnosti i perspektivnosti poslovanja spomenutog poduzeća u promatranom razdoblju.

Horizontalnom i vertikalnom analizom utvrđeno je smanjenje dugoročnih i kratkoročnih obveza, te povećanje kapitala. Poduzeće je kroz promatrano razdoblje ostvarivalo rast dobiti i kroz čitavi promatrani period poslovalo s dobitkom. Iznos ukupnih rashoda nije prelazio iznos ukupnih prihoda, a poslovni prihodi su bili viši od poslovnih rashoda. Unatoč smanjenju kratkotrajne imovine i ukupne aktive, te padu ukupnih prihoda zadnje godine promatranog razdoblja, poduzeće ostvaruje dobit koja raste pa se može smatrati da uspješno posluje.

Analiza putem pokazatelja otkriva probleme društva s likvidnošću što upućuje na probleme s podmirivanjem kratkoročnih obveza, no ono je i dalje dovoljno likvidno za njihovo podmirenje. Problemi s aktivnošću ukazuju na neefikasno korištenje resursa. S druge strane, pokazatelji zaduženosti imaju pozitivan trend te upućuju na smanjenje zaduženosti i povećanje udjela vlastitog financiranja. Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju da poduzeće posluje s dobitkom, a rast pokazatelja profitabilnosti da posluje profitabilno uz izražen pomak u zadnjoj godini. Na temelju svega može se zaključiti da je društvo uspostavilo pozitivan trend s konačnim ciljem stvaranja stabilnih uvjeta dugoročno održivog razvoja poslovanja, te su postavljene hipoteze prihvaćene.

SAŽETAK

Analiza financijskih izvještaja važan je korak pri donošenju adekvatnih poslovnih i financijskih odluka. Na temelju prikupljenih podataka i godišnjih financijskih izvještaja, provedena je analiza uspješnosti poslovanja građevinskog poduzeća Tromont d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2018. godine. Provedena analiza obuhvaća horizontalnu i vertikalnu analizu, te analizu putem pokazatelja (pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti). Rezultati navedenih analiza služe kao alati za donošenje zaključaka o uspješnosti i perspektivnosti poslovanja poduzeća. Unatoč djelomičnim problemima s likvidnošću, zaključuje se da poduzeće posluje s dobitkom, te ostvaruje pozitivan trend stvaranja stabilnih uvjeta za daljnje poslovanje.

Ključne riječi: analiza financijskih izvještaja, horizontalna analiza, vertikalna analiza, financijski pokazatelji, Tromont d.o.o.

SUMMARY

Analysis of financial statements is the key step in making adequate business and financial decisions. Based on the collected informations and annual financial statemets, analysis of constructional company Tromont d.o.o. business succes has been conducted in time period from year 2015 to 2018. Conducted analysis contains horizontal and vertical analysis, and analysis using financial ratios (i.e. liquidity ratios, debt, activity, efficiency and profitability rations). Results of mentioned analysis surve as tools for making conclusions about succes and prospects of company's management. Despite some liquidity problems, it can be concluded that the company is operating with profit and has a positive trend for achieving stabile atmosphere for further business.

Key words: analysis of financial statements, horizontal analysis, vertical analysis, financial ratios, Tromont d.o.o.

LITERATURA

1. Belak, V. (1995): Menadžersko računovodstvo, RRIF, Zagreb
2. Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business and Economic Issues, 25(1)
3. Gulin, D. (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
4. Gulin, D. (2006): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
5. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja - s poreznim propisima, Zagreb
6. Ivanović, Z. (1997): Financijski menadžment, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sveučilište u Rijeci
7. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (2004)
8. Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standard 7. Narodne novine, d.d. Zagreb
9. Računovodstvo i financije (2017)
10. Ruža, F., Veselica, V., Vranešević, T., Cingula, M., Dvorski, S. (2002): Ekonomika poduzeća, Uvod u poslovnu ekonomiju, Varaždin
11. Smith, J.L., Keith, R.M., Stephens, W.L. (1988): Financial Accounting, McGraw-Hill Book Company, New York
12. Vidučić, Lj. (2012): Financijski menadžment, RRIF plus d.o.o., Zagreb
13. Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb
14. Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, Split
15. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, 2. prošireno izdanje, Zagreb
16. Žager, K., Smrekar, N., Olujić, A. (2009): Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Zagreb: Mikrorad
17. Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016): Računovodstvo 1, Računovodstvo za neračunovođe, Zagreb
18. Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb

19. Žager, L., Sever, S. (2009): Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja, RRIF 3/2009, Zagreb

Internet izvori:

1. Dečman, N.: Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, Ekonomski pregled: [Internet], raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/86495> (1.5.2019.)
2. Financijski pokazatelji, nastavnički materijali, Ekonomski fakultet Osijek: [Internet] raspoloživo na: http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (19.6.2019.)
3. Hladika, M.: Analiza stanja i ocjena sustava financijskog izvještavanja u proračunskome računovodstvu u Republici Hrvatskoj - rezultati empirijskog istraživanja: [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/124754> (6.6.2019.)
4. Ježovita, A. (2016): Analiza marže profita kao odrednice profitabilnosti poslovanja poduzeća, [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/203924> (30.7.2019.)
5. Metode znanstvenih istraživanja, Sveučilište u Zadru, Zadar: [Internet] raspoloživo na: http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf (3.5.2019.)
6. MRS 1: t. 9.
7. Odbor za standarde financijskog izvještavanja: Hrvatski standardi financijskog izvještavanja: [Internet] raspoloživo na: http://www.osfi.hr/Uploads/1/2/136/137/Hrvatski_standardi_financijskog_izvjestavanja.pdf (1.5.2019.)
8. Tromont d.o.o. godišnje financijsko izvješće 2015., 2016., 2017., 2018. <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> (30.7.2019.)
9. Vuko, T. (2016): Materijali iz kolegija Analiza financijskih izvještaja, Materijali s predavanja 5, Split, str. 2, : [Internet] raspoloživo na: <https://www.efst.unist.hr/> (18.6.2019.)
10. Vukoja, B.: Analiza financijskih pokazatelja i odlučivanje u poduzeću, Stručni rad: [Internet] raspoloživo na: <https://hrcak.srce.hr/205540> (1.5.2019.)
11. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu, NN 116/2018, čl. 2
12. ZOR, NN 78/2015, čl. 1

13. ZOR, NN, 78/2015., č. 19.

Popis slika, tablica i grafikona

Slika 1: Podjela financijskih pokazatelja

Tablica 1: Struktura bilance

Tablica 2: Pokazatelji profitabilnosti

Tablica 3: Pokazatelji ekonomičnosti

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti

Tablica 5: Pokazatelji aktivnosti

Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti

Tablica 7: Prikaz bilance društva Tromont d.o.o. u razdoblju od 2015.-2018. godine

Tablica 8: Prikaz računa dobiti i gubitka društva Tromont d.o.o. u razdoblju od 2015.-2018. godine

Tablica 9: Bilanca društva Tromont d.o.o u razdoblju 2016-2018. godine

Tablica 10: Struktura pasive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015.-2018. godine

Tablica 11: Struktura aktive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015-2018. godine

Tablica 12: Izračun prihoda i rashoda društva Tromont d.o.o za razdoblje 2015.-2018. godine

Tablica 13: Prikaz izračuna pokazatelja profitabilnosti

Tablica 14: Prikaz izračuna pokazatelja ekonomičnosti

Tablica 15: Prikaz izračuna pokazatelja likvidnosti

Tablica 16: Prikaz izračuna pokazatelja aktivnosti

Tablica 17: Prikaz izračuna pokazatelja zaduženosti

Tablica 18: Odabrani pokazatelji deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje stambenih i nestambenih zgrada u 2017. godini

Tablica 19: Vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje stambenih i nestambenih zgrada u Republici Hrvatskoj, 2015.-2017. godine

Grafikon 1: Prikaz strukture pasive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015.-2018. godine

Grafikon 2: Prikaz strukture aktive društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2015.-2018. godine

Grafikon 3: Prikaz pokazatelja profitabilnosti

Grafikon 4: Prikaz pokazatelja ekonomičnosti

Grafikon 5 : Prikaz pokazatelja likvidnosti

Grafikon 6: Prikaz pokazatelja aktivnosti

Grafikon 7: Prikaz pokazatelja „trajanje naplate potraživanja“

Grafikon 8: Obujam građevinskih radova društva Tromont d.o.o. u razdoblju 2013-2018. godine